

ΚΥΔΗΜΙΤΣΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

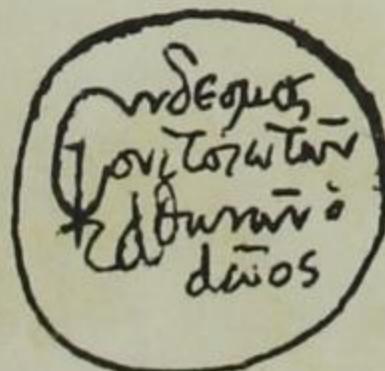
Γιάν. Λυμπερόπουλος: Τοπικά Θέματα

Α. Εύθυμιος: Δάσκαλοι και σχολεῖα Κονίτσης

Ερ. Μεντράς: Κοινωνιολογ. έρευνα Κονίτσης

Τ. Παπαδημούλη: 'Από τά χρόνια τῆς σκλαβιᾶς

'Ανταπόκριση: Νέα ἀπὸ τὴν πατρίδα

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Έκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου Κονιτσιωτῶν «Ο ΑΩΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ: Βύσσης καὶ Κατρη 2 — Ἀθῆναι.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικοῦ: Δρχ. 60.—Κοινοτήτων: δρχ. 100.—Εξωτερικοῦ Δολλάρια 6.—

ΔΙΕΓΘΥΝΣΙΣ ΚΑΙ ΥΠΕΓΘΥΝΟΙ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟΝ

Τάκης Παπαδημούλης
Γιάννης Λυμπερόπουλος
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ ΕΝ ΚΟΝΙΤΣΗ
Αναστάσιος Εύθυμιου

Ν. Τσάκας
Αρ. Πύρρος
Ορ. Μανθούλης
Χ. Γκούντος

Ε. Σούρλας
Σ. Γκατσόπουλος
Α. Εύθυμίου

Α λ λ η λ ο γ ρ α φ ι α: Ι. ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΝ, Αλ. Σούτσου 5—Ἀθῆναι

Ε μ δ α σ μ α τ α: ΔΗΜ. ΜΗΛΙΤΚΟΝ, Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας 83 (Τομεὺς 702)

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΓΕΩΡ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ — ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 39—Ἀθῆναι

ΤΟΠΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

1.

Ο ΑΩΟΣ ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητα τὸ ζωογόνο ποτάμι τοῦ κάμπου τῆς Κόνιτσας. Καὶ εἶναι γνωστὸ πώς τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ ἀπὸ ἄγνωστους λόγους, ἐμφανιζομένη μείωση στὴν παροχὴ τοῦ νεροῦ του, δημιουργεῖ προβλήματα στὸ πότισμα τῶν χωραφιῶν τὴν ἐποχὴ τῆς αἰχμῆς. Δὲν μένει καμιὰ ἀμφιβολία, πὼς οἰαδήποτε περαιτέρω μείωση τῶν νερῶν του θὰ καταδικάσῃ τὸν κάμπο τῆς Κόνιτσας σὲ μιὰ ἀγονη ἔρημο.

Ωστόσο ἀπὸ τὴ ΔΕΗ, γίνεται σοβαρὴ μελέτη αὐτὴ τὴ στιγμή, παροχευτεύσεως τῶν νερῶν τοῦ Ἀώου στὶς πηγές του — Τὶς Πολτσὲς — πρὸς τὸν Ἀραχθό, μὲ σκοπὸ τὴ σταθεροποίηση τῆς παροχῆς τοῦ Ἀράχθου, καὶ τὴ δημιουργία ἐκεῖ μεγάλου ἥλεκτρικοῦ φράγματος. Τὸ θέμα εἶναι ζωτικότατο γιὰ τὴν Κόνιτσα καὶ θίγει ἀμεσα τὸν τρόπο τῆς ζωῆς της. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ πρέπει νὰ ιρατήσῃ τοὺς Κονιτσιῶτες, σὲ ἐπαγρύπνηση. Ἡ μελέτη τοῦ ὅλου θέματος πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ α) Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς προσγενομένης ζημίας στὴν Κόνιτσα καὶ β) Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς δυνατότητας δημιουργίας φράγματος ἥλεκτρικοῦ στὴ χαράδρα τοῦ Στομίου. Μόνο συγκριτικὰ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μεγέθους τῆς ζημίας ποὺ ἐπέρχεται στὴν χειμαζόμενη οἰκονομία τῆς Κόνιτσας καὶ ἐφ' ὅσον βεβαίως εἶναι τελείως ἀδύνατη ἡ ἀσύμφορη ἡ κατασκευὴ τοῦ φράγματος στὴν Κόνιτσα, θὰ πρέπει νὰ δεχθοῦμε ἡ ὅχι τὴ θυσία γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς ἀναμφισβήτητα μεγάλου Ἐθνικοῦ ἔργου, σὰν αὐτὸ στὸν Ἀραχθό.

2.

Ἡ ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ εἶναι τὸ ἔργο ποὺ ἀναμέναμε νὰ δοῦμε ἀπὸ καιρὸ στὴν Κόνιτσα, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὸ Κληροδότημα τοῦ ἀειμνήστου συμπατριώτη μας Ἰπποκράτη Νάτση. Δὲν θᾶναι ἀπλῶς ἔνας χῶρος ποὺ θὰ ψυχαγωγοῦνται τὰ παιδάκια. Θᾶναι μιὰ πολιτισμένη γωνιὰ γιὰ τὴν Κόνιτσα. Ἐνα μέρος ποὺ θὰ ἔχουμε νὰ τὸ δείχνουμε στοὺς ξένους. Ἐνα ἔργο - παράδειγμα πρὸς μίμηση. Ἐνα ἔργο προσιτὸ σὲ ὅλους τοὺς Κονιτσιῶτες. (τῆς Ἐπάνω καὶ Κάτω Κόνιτσας). Ἐνα ἔργο ποὺ θὰ ἀποτελέσῃ τὴ βάση, γιὰ μιὰ σειρὰ συμπληρωματικῶν ἐκπολιτιστικῶν καὶ ψυχαγωγικῶν ἔργων, (πισίνας γιὰ τοὺς μεγάλους, κήπου, κλπ.).

Γιὰ ὅλα τὰ ἀνωτέρω, εἶναι φανερὸ πὼς μὲ ἀγωνία περιμένουμε τὴν ἀπόφαση τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς Κόνιτσας γιὰ τὸ μέρος ποὺ θὰ προκρίνει σὰν κατάλληλο γιὰ Παιδικὸ Κῆπο. Ἄσ ἐλπίζωμε ὅτι ἡ μέχρι σήμερα καθυστέρηση, ἥταν γιὰ καλό. Πρέπει νὰ ἀποφευχθῇ ἡ πρόχειρη λύση. Ἐτσι γιὰ νὰ ποῦμε ὅτι ξεμπλέξαμε μ' αὐτὸ τὸ ἀγκάθι. Βασικὰ ἡ ἀγορὰ οἰκοπέδου στὸ Κέντρο τῆς Κόνιτσας, πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ χωρὶς δισταγμό. Δὲν ἔχει σημασία ὅτι ἔνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα χρήματα θὰ διατεθῇ γι' αὐτήν. Τὸ ὅλο θέμα πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ μιὰ μακρόπνοη προοπτική. Ἐξ ὅλου στοὺς Ἀσπραγγέλους ὑπάρχει ἔνας θαυμάσιος Παιδικὸς Κῆπος, ποὺ ἐκόστησε μόνο 25.000 δραχ. Ἄσ γίνει αὐτὸς τὸ πρότυπο ἐπὶ τοῦ παρόντος. Τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς Κόνιτσας δὲν ἔχει παρὰ νὰ τὸν

έπισκεφθή γιὰ νὰ διαπιστώσῃ καὶ μόνο του τὴν ἀλήθεια. Ἐξ ἄλλου τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο, κάθε χρόνο μπορεῖ νὰ διαθέτῃ ἐνα μικρὸ κονδύλι γιὰ τὴ συμπλήρωση τῆς Παιδικῆς Χαρᾶς. Πάντως ἀμεση προοπτικὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημιουργία Κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ Πολιτισμένο Περιβάλλον, μᾶς πισίνας γιὰ τοὺς μεγάλους. Ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Καλοκαιρινοῦ Τουρισμοῦ στὴν Κόνιτσα, ἀπὸ τὸν ὅποιο ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη. Μιὰ πισίνα ἀπλῆ ἔχει κόστος τῆς τάξεως τῶν 10.000 - 20.000 δραχμῶν. Αὐτὴ ἡ ἀπλῆ πισίνα θὰ ἐξοπλίσῃ τὴν Κόνιτσα μ' ἐνα σημαντικότατο στοιχεῖο - πόλο, ἔλξης καὶ συγκράτησης τῶν ξένων κατὰ τὸ καλοκαῖρι. Φυσικὰ μιὰ τέτοια πισίνα, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δρίσκεται καπού στὸ Κέντρον τῆς Κόνιτσας.

3.

Ἡ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ἐφέτος στὴν Κόνιτσα δὲν ἥταν ἀσήμαντη. Ἀπὸ δῶλους ὅμως διατυπώθηκαν τὰ ἴδια παράπονα. Αὐτὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσουν τὸ γνώμονα στὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς Κόνιτσας, γιὰ τὶς διεκδικήσεις του γενικώτερα καὶ γιὰ τὸ πρόγραμμά του στὰ μικρὰ ἔργα μέσα στὴν Πόλη. Λίγα ἔργα μικρᾶς δαπάνης θὰ ἀλλαζαν κυριολεκτικὰ τὴν δψη τῆς Κόνιτσας, καὶ θὰ ἔδιναν στοὺς ξένους αὐτὸ τὸ κάτι ποὺ λείπει ἀπὸ τὴν Κόνιτσα. Παρότι δῆλοι μας ὅμολογοῦμε ὅτι ἡ βελτίωση τῆς πόλης Κόνιτσας ἥταν σημαντικὴ τὰ τελευταῖα χρόνια, (Καινούργια σπίτια - Δρόμοι κλπ.), ώστόσο κανένας μας δὲν μπορεῖ νὰ εἰπῇ, ὅτι αὐτὴ τὴ στιγμὴ μπορεῖ ἡ Κόνιτσα ἔτσι ὅπως εἶναι νὰ δημιουργήσῃ τουριστικὴ Κίνηση.

α) Τῆς λείπει ἐνα Καλὸ ξενοδοχεῖο, τύπου Μοτέλ μὲ ἐστιατόριο. Φυσικὰ αὐτὸ δὲν γίνεται ἀπὸ τὴν ἴδιωτικὴ πρωτοβουλία, γιατὶ ἀσφαλῶς θὰ εἶναι στὶς ἀρχὲς γιὰ κάμποσο καιρὸ παθητικό. Αὐτὸ εἶναι ἔργο τοῦ ΕΟΤ. Καὶ νομίζουμε ὅτι τώρα μὲ τὴν κατασκευὴ τοῦ δρόμου πρὸς Μακεδονία θὰ τὸ πετύχουμε. Τὸ καταλληλότερο μέρος γιὰ τὸ ξενοδοχεῖο αὐτό, νομίζουμε ὅτι εἶναι ὁ ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖο Κῆπος τῶν Κληρονόμων Μακρῆ. Ἀκριβῶς στὴ γωνία, κάτω ἀπὸ τὸ Παλιὸ Ταμεῖο. Μὲ θαυμάσια θέα καὶ ἔξαισιο προσανατολισμό. Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ πλατεῖα μπροστὰ θὰ πλακοστρωνόταν μὲ κοινὲς πλάκες Κονιτσιώτικες. Στὸ βάθος τοῦ λάκκου θὰ γινόταν τὸ Μέγαρο τῆς Ἐταιρίας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν, σὲ Ἡπειρωτικὸ στύλ, ποὺ θὰ περιλάμβανε καταστήματα στὸ Ἰσόγειο. Τὸ Δημαρχεῖον στὸν πρῶτον ὅροφο καὶ τὰ γραφεῖα μὲ τὸ Μουσεῖο Λαϊκῆς Τέχνης τῆς Ἐταιρείας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν στὸν Δεύτερο ὅροφο. Φυσικὰ τὸ παλιὸ Δημαρχεῖο θὰ κατεδαφιζόταν καὶ τὸ πολὺ - πολὺ στὴ θέση του, στὴ γωνία θὰ γινόταν ἐνα μαγαζὶ ἡ μιὰ θαυμάσια Ἡπειρωτικὴ βρύση μὲ τὸ ἄγαλμα τῆς ἀγριόγιδας ἀπὸ πάνω.

Εἶναι φανερὸ πῶς μὲ τὴν λύση αὐτή, τὸ Μανσωλεῖο πρέπει νὰ γίνη στὴν Ἀγία Βαρβάρα. Θάταν ἀπὸ πολλὲς πλευρὲς ἀδικία γιὰ τὴν Κόνιτσα ἡ τοποθέτησή του στὸ χῶρο ποὺ προκρίθηκε ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο. Δηλαδὴ στὴν πλατεῖα τοῦ Δημαρχείου.

β) Ἡ Κόνιτσα ἀκόμη, ἔχασε τὴν ἡσυχία τῆς μ' αὐτὰ τὰ τζοὺ - μπόξ. Ἡ Χωροφυλακὴ ἔπρεπε νὰ εἶχε ὑποχρεώση τοὺς κυρίους αὐτοὺς νὰ τὰ ἔχουν στρατιμένα πρὸς τὰ μέσα καὶ νὰ μὴν τὰ βάζουν στὴν διαπασῶν. Τὰ μηχανήματα αὐτά, προορίζονται γιὰ τοὺς πελάτες τοῦ καταστήματος καὶ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος ὁ κόσμος δῆλος νὰ ὑφίσταται τοὺς ἀναστεναγμοὺς καὶ τὰ ἄχ - βάχ τῶν διαφόρων τραγουδιστῶν, ἀπὸ τὸ πωοὶ μέχρι τὸ βράδυ. Ἐχει, δὲν ἔχει δρεξη καὶ ψυχικὴ διάθεση. Ἀποροῦμε μάλιστα, πῶς ἡ χωροφυλακὴ μέχρι σήμερα ἀδράνησε στὸ σημεῖο αὐτό. Εἶναι δρεξ -

δρες ποὺ κοντεύεις νὰ τρελλαθῆς κυριολεκτικὰ στὴ Κόνιτσα μ' αὐτοὺς τοὺς ἀκατανόμαστους θορύβους.

γ) Λείπει ἀπὸ τὴν Κόνιτσα ἔνα ἥσυχο — μακριὰ ἀπ' τὴν κίνηση τῶν αὐτοκινήτων καὶ τὶς σκόνες — κέντρο. Ἀς ποῦμε ζαχαροπλαστεῖο. Καταλληλότατος τόπος θὰ ἦταν ἡ γωνιὰ στὴν Πλατεῖα Φρειδερίκης, ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὰ νεοκατασκευασθέντα καταστήματα. Τὸ κατάστημα αὐτὸ — τὸ κέντρον δηλαδὴ — θὰ ἦταν μιὰ στενόμακρη γωνία, καθ' ὅλο τὸ μῆκος τῶν Καταστημάτων, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἐσοχή, σὰν πρῶτος δροφος, δῆλος τζαμαρία. Τὰ τραπέζια τὸ καλοκαῖρι θὰ ἥσαν ἐκτεθειμένα στὸ τσιμεντένιο μέρος τῆς πλατείας. Πιθανὸν νὰ χρειαζόταν ἡ μεταφορὰ τοῦ ἀγάλματος, εἰς τὸ βάθος δεξιά, ὅπου σήμερα ὑπάρχει κάποιο βάθρο.

δ) Τέλος χρειαζόταν στὴν Κόνιτσα, ὁ πολυειπωμένος δρόμος γιὰ τὰ πλατάνια, καὶ τὴν Ἀγία Βαρβάρα. Εἶναι λάθος νὰ πιστεύουμε ὅτι θὰ γίνουν οἱ δρόμοι αὐτοὶ μὲ ἀσφαλτο. Πρακτική, εὔκολη, φθηνὴ καὶ πραγματοποίηση λύση εἶναι νὰ γίνουν μὲ ἔνα καλὸ καλντερίμι. Ἐξ ἄλλου νομίζουμε, ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ μελετηθῇ ἀπὸ τώρα τὸ θέμα, ὥστε οἱ δρόμοι ποὺ γίνονται μέσα στὴν Κόνιτσα μὲ καλντερίμι, νὰ συνδέωνται μεταξύ των σὲ τρόπο ὥστε στὸ τέλος αὐτοὶ νὰ καταλήξουν στὰ Πλατάνια. Σὰν παράδειγμα φέρω τὸν ἑξῆς δρόμο. Νὰ γίνῃ ἀπὸ Ταχυδρομεῖο μέχρι οἰκία Οίκονομίδου ὁ δρόμος ἀπὸ καλντερίμι. Ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὰ σάδια, νὰ γυρίσῃ ἀριστερὰ μὲ κάποιες διαπλατύνσεις καὶ καλντερίμι, κάτω ἀπὸ οἰκία Στεφάνου - Σφᾶ - Ἰμβρου - Μοῖρα, μεταξὺ Φακούρα - Τσιγαρίδα, νὰ γυρίσῃ ἐπειτα δεξιά, ἀπὸ Ζεῦνελ - μπέη μέχρι σχολεῖο. Ἐπειτα πάλι νὰ γυρίσῃ ἀριστερὰ μέχρι τὸ Περιβόλι - Καρυές καὶ ἐκεῖ νὰ συναντήσῃ τὸ δρόμο ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Ἰταμο. Ἐτσι δῆλη ἡ Ἀνω Κόνιτσα θὰ ἀποκτήσῃ ὠραίους πέτρινους δρόμους. Καὶ ἐπὶ πλέον ἔξασφαλίζεται ὁ δρόμος γιὰ τὰ Πλατάνια.

Οποιαδήποτε ἄλλη λύση τὴν θεωρῶ πολυτέλεια αὐτὴ τὴ στιγμή, ἀκριβῆ καὶ ἴσως ἀπραγματοποίητη. Ἐνῷ, μ' αὐτὸ ποὺ προτείνω καὶ ἡ Κόνιτσα μέσα ἀποχτᾶ δρόμους καὶ δρόμος γίνεται γιὰ τὰ Πλατάνια.

4.

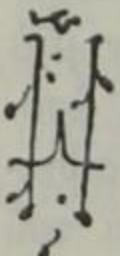
Η ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΤΛΕΙΟΣ, Γεωργικὴ Σχολή, ὅπως ὅλες οἱ κατώτερες γεωργικὲς σχολὲς στὴν Ἑλλάδα, — οἱ περισσότερες ἔκλεισαν — διέρχεται μιὰ μεγάλη Κρίση. Τὰ οἰκονομικὰ μέσα περιωρισμένα. Καὶ προπαντὸς δὲν βρίσκονται μαθητές. Εἶναι φανερὸ ὅτι τὸ ἀντικείμενο τῶν σπουδῶν τῆς Σχολῆς δὲν τραβάει τὸν Κόσμο. Γεωργὸς γίνεται στὴν Ἑλλάδα, ὅποιος δὲν ἔχει τὶ ἄλλο νὰ κάμη καὶ συνεπῶς γίνεται καὶ χωρὶς σπουδές. Ἀπὸ τοὺς περισσότερους, τὰ τρία χρόνια σπουδῶν ἐκεῖ θεωροῦνται τρία χρόνια χαμένα. Ἐλάχιστοι ἀπὸ τοὺς ἀπόφοιτους τῆς Σχολῆς ἔγιναν γεωργοί. Οἱ περισσότεροι πῆραν ἄλλους δρόμους. Σήμερα μάλιστα μὲ τὴν μετονάστευση, προβλέπεται ὅτι κανένας δὲν θὰ μείνῃ γεωργός. Συνεπῶς τίθεται θέμα, σὲ μικρὴ χρονικὴ ἀπόσταση, ἡ Σχολὴ ἢ νὰ κλείσῃ ἢ νὰ μετατραπῇ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Κράτους.

Γιὰ τὴν Κόνιτσα, τὸ κλείσιμο τῆς σχολῆς θὰ ἦταν ζημιὰ ἀνεπανόρθωτη. Συνεπῶς πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦν οἱ ἀρμόδιοι ἡ Σχολὴ νὰ μετατραπῇ καὶ νὰ βρῇ περιεχόμενο καὶ σκοπὸ ὑπάρξεως, ποὺ νὰ βοηθήσῃ στὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπαρχίας. Δύο λύσεις προτείνονται:

Πρώτη: Νὰ γίνῃ προγυμνάσιο ἡ πλῆρες γυμνάσιο μὲ γεωργικὴ κατεύθυνση. Ὁπότε τότε λύεται καὶ τὸ θέμα τοῦ Γυμνασιακοῦ Κτιρίου στὴν Κόνιτσα καὶ ἐρχό-

ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τοῦ κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

τῆς Τουρκοκρατίας, ἀσχολήθη-
λεῖα τῆς Κονίτσης, τῆς ἐποχῆς
ἐ τοὺς δασκάλους καὶ τὰ Σχο-
λαν, καθ' ὅσον γνωρίζομε ἐμεῖς, μέχρι σή-
μερα οἱ ἔξῆς:

Ο ἴστορικὸς Λαμπρίδης στὸ βιβλίο του (περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ ἀγαθοεργημάτων), ὁ Α. Γονιὸς ἀπὸ τὰ κάτω Σουδενὰ εἰς τὴν ἐφημερίδα «Νεολόγος» Κωνιτσαίων πόλεως, κα-
τὰ τὸ ἔτος 1874. Ο καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἀρίστη Ζαγορίου καθηγητὴς κ. "Αγγελος Παπακώστας, εἰς τὰ Ἡπειρωτικὰ Μ. Οἰ-
κονομίδου ἔτους 1938, εἰς τὴν ἐφημερίδα «Καθημερινὴ» 5.9.1938 καὶ περιοδικὸ
ΚΟΝΙΤΣΑ τεῦχος 15 - 16, καὶ ὁ συν) χος δημοδιδάσκαλος κ. Στ. Γκατσόπουλος ἀπὸ τὸν Πωγωνίσκο εἰς τὸ τεῦχος 19 - 20 τῆς Κονίτσης, ὁ ὅποιος ἔλαβε τὶς πληροφορίες του κυρίως ἀπὸ τὴν προμηνύμονευθεῖσαν ἔργασίαν τοῦ Α. Γονιοῦ.

Ἐμεῖς, κατέχοντας δρισμένα ἀνέκδοτα στοιχεῖα τῶν τελευταίων δεκαετιῶν τῆς Τουρκοκρατίας θὰ ἀσχοληθοῦμε κυρίως μὲ αὐτὴ τὴν περίοδο, ἀναφέροντας μόνον πε-
ριληπτικὰ καὶ ἐπιτροχάδην τὰ προηγού-

μενα, τὰ ὅποια εἶναι γνωστά. Θεωροῦμε καθῆκον μᾶς νὰ δηλώσωμε πρὸς τοὺς ἀναγγῶστες, ὅτι μὲ τὴ μικρὴ αὐτὴ πραγματεία δὲν ἔξαντλεῖται τὸ θέμα· ἀπλῶς καὶ μόνον συμβάλλομε, κατὰ τὸ δυνατόν, στὴν προώθησή του.

ΕΝΑΡΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Τὰ πρῶτα σχολεῖα στὴν Κόνιτσα — δ-
πως καὶ σὲ δλη τὴν τουρκοκρατημένη Ἐλ-
λάδα — ὑπῆρξαν ἀσφαλῶς οἱ νάρθηκες τῶν ἐκκλησιῶν, καθὼς καὶ τῶν μοναστη-
ριῶν τῆς Παναγίας ἄνω Κονίτσης καὶ τῆς Μονῆς Στομίου (τοῦ παλαιομοναστήρου)
ὅπου οἱ ταπεινοὶ Ἱερομόναχοι καὶ καλόγη-
ροι ἔδιδασκαν τὰ ὀλίγα — ἀλλὰ τόσο ἀ-
παραίτητα γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ "Εθνους καὶ τῆς Θρησκείας — κολυθογράμματα στὰ μικρὰ Ἐλληνόπουλα.

Ἐπίσημη Σχολὴ ἀρχισε νὰ λειτουργῇ πρῶτα εἰς τὴν ἄνω Κόνιτσα, ἀγνωστο πό-
σα χρόνια, πάντως ἀρκετά, πρὸ τοῦ 1700,
ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Μελέτιος ὁ Γεω-

μαστε κοντύτερα καὶ πρὸς τὶς ἐντολὲς τοῦ ἀειμνήστου 'Αναγνωστοπούλου.

Καὶ Δεύτερη: Νὰ γίνῃ Μέση Δασολογικὴ καὶ Δεντροκομικὴ Σχολὴ (δπως τῆς Αγνιᾶς καὶ τῆς Βυτίνας). Η δεύτερη λύσι τε εἶναι προτιμώτερη, γιατὶ τὰ 800 στρέμματα τῆς Σχολῆς θὰ γίνουν φυτώρεια δπου θὰ εῦρῃ ἀπασχόληση δ ὑποαπασχολού-
μενος πλημυσμὸς τῆς Κόνιτσας καὶ τῶν γειτονικῶν χωριῶν. Τὰ παιδιὰ τῆς Ἐπαρ-
χίας θὰ ἀποκτήσουν ἔνα ἐπιστημονικὸ ἔξοπλισμὸ καὶ μὰ εἰδικότητα ἀπορροφήσιμη ἀπὸ τὸ Δημόσιο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μιὰ σειρὰ ἄλλες ἐπιχειρήσεις ποὺ ἔχουν σὰν ἀντικεί-
μενο τὸ δάσος, τὴν ξυλεία καὶ τὴ δενδροκαλλιέργεια. Αὐτὰ βέβαια σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐνταση ποὺ δίνει σήμερα τὸ 'Τπουργεῖο Γεωργίας στὰ θέματα δασῶν, ἀναδα-
σώσεων καὶ τῶν σχετικῶν ἐκμεταλλεύσεων τῆς 'Ορεινῆς Οίκονομίας.

Τὸ δλο θέμα, βέβαια δὲν εἶναι μόνο θέμα 'Τπουργείου Γεωργίας, ἢ 'Τπουρ-
γείου Παιδείας, εἶναι κυρίως θέμα 'Εκτελεστῶν τῆς Διαμήκης 'Αναγνωστοπούλου. Καὶ θὰ πρέπει ἔγκαιρα ὁ Δῆμος Κονίτσης νὰ ἀπευθυνθῇ στὴν 'Αμερικὴ ἢ στὸν ἐν Ἐλλάδι ἀντιπρόσωπόν των καὶ νὰ ἔχῃ μὲ αὐτοὺς μιὰ καλόπιστη, συντείνουσα πρὸς τὸ ἀμοιβαῖο καλό, συζήτηση γιὰ τὴν ἔγκαιρη μετατροπὴ τῆς Σχολῆς.

γράφος, καὶ ὅπως πρέπει νὰ συμπεράνω-
με ἀπὸ τὸ ὅτι δημοκαστὲς ἀρχοντικὲς οἰ-
κογένειες ἀκμαζαν στὴν Κόνιτσα κατὰ τὶς
ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰῶνος, ὅπου περὶ τὸ ἔτος
1713 ἐγκαταστάθηκε καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ
τῆς καταστραφείσης Βελλᾶς. Ἡ Σχολὴ
αὐτὴ μεταφέρθηκε κατὰ τὸν ἴστορικὸν Λα-
μπρίδη — ἀγνωστὸν ἀπὸ ποιά τοποθεσία—
πλησίον τῆς Μητροπόλεως, ὅπου εὑρίσκε-
ται καὶ σήμερα τὸ Α' Δημοτικὸν Σχολεῖο,
κατὰ τὸ ἔτος 1822 ἔφερνε δὲ τὸν τίτλο
«Ἐλληνικὴ Σχολὴ Κονίτσης».

Κατὰ τὸ ἔτος 1874 ἰδρύθηκε μὲ διαφό-
ρους ἑράγους καὶ εἰσφορὲς καὶ Παρθενα-
γωγεῖο στὴν Κόνιτσα, ἀλλὰ πρὶν παρέλθῃ
διετία ἔκλεισε «ἔνεκα τῆς ὀλιγωρίας τοῦ
Ιεράρχου», (πιθανὸν τοῦ Βασιλείου), κα-
τὰ τὸν Λαμπρίδη, «δι' ἔλλειψιν πόρων»,
σύμφωνα μὲ ἔνα ἔγγραφο τοῦ 1890. Ξα-
νάρχισε δὲ γὰρ λειτουργῆ καὶ πάλι κανονι-
κὰ πλέον ἀπὸ τὸ σχολικὸν ἔτος 1902-903.

Στὰ 1882 - 83 ὅμως, ἰδρύθηκε τὸ μικτὸ
Δερδέκειο Νηπιαγωγεῖο μὲ τοὺς πόρους
τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Δη-
μιητρίου Δερδέκη, καὶ ἔτσι τὰ κορίτσια
φοιτοῦσαν σ' αὐτὸν μαθαίνοντας ὀλίγα στοι-
χειώδη γράμματα. Κατόπιν διέκοπταν,
ἐνῷ τὰ ἀγόρια συνέχιζαν στὸ ἀρρεναγω-
γεῖο. Τὰ ἥθη τῆς ἐποχῆς ἦταν ἀκόμη κά-
πως αὐστηρὰ καὶ δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν γὰρ
φοιτοῦν μαζὶ μὲ τὰ κάπως μεγαλύτερα ἀ-
γόρια. Αὐτὸν κράτησε ὧς τὸ Σχολικὸν ἔτος
1893 - 94, καὶ ἀπὸ τότε ἀρχίσανε γὰρ φοι-
τοῦν καὶ τὰ κορίτσια στὸ μικτὸ πλέον Δη-
μιοτικὸν Σχολεῖο, ὥσπου κατὰ τὸ Σχολικὸν
ἔτος 1902 - 903 ξανάρχισε πάλι ἡ λει-
τουργία τοῦ Παρθεναγωγείου, ὅπως προ-
αναφέραμε, καὶ στὸ δποῖον ἐδίδασκαν πάν-
τοτε δασκάλες.

Στὶς 4 Αὐγούστου τοῦ 1890 ἡ ἔξετάξια
Ἐλληνικὴ Σχολὴ τῆς ἀνω Κονίτσης
ἀνασυγκροτεῖται καὶ χωρίζεται σὲ δύο
Τμῆματα, τετρατάξιο Νηπιαγωγεῖο - Δη-
μιοτικὸ καὶ τριτάξιο Σχολαρχεῖο. Παραθέ-
τομε ἐδῶ καὶ τὸ σχετικὸ ἔγγραφο τῆς
προαγωγῆς της.

«Οἱ ὑποφαινόμενοι βλέποντες καθαρῶς
τὴν ἀνάγκην τῆς διαρυθμίσεως τῶν Σχο-
λῶν ἥμῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ τελειότερον,

ἀπεφασίσαμεν δριστικῶς σήμερον, ἵνα τὴν
ἐν λόγῳ ἀναγκαιοτάτην ταύτην διαρύθμι-
σιν πραγματοποιήσωμεν καταρτίζοντες
Σχολαρχεῖον, διευθυγόμενον παρὰ τῶν Ἑλ-
λογιμάτων κ.κ. Ἐμανουὴλ Γ. Τζιόβα καὶ
Νικολάου Παπακώστα. Καὶ ἐπειδὴ πρὸς
τὸν ἄνω κοινοφελέστατον σκοπὸν Ἑλλείπου-
σι λίραι δθωμ. τριάντα πέντε δριθ. 35, τὸ
ποσὸν τοῦτο καλύπτομεν διὰ τῆς ποιουμέ-
νης ἥμῶν συνδρομῆς ἔγγραφοι μένης ἐπὶ
τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ ἀποτισομέ-
νης ἐτησίως, τοῖς κατὰ καιρὸν ἐφόροις
τῶν Σχολῶν, ισχυούσης δὲ ἐπὶ τετραετίαν
ὅλοκληρον. Εἰς ἔνδειξιν ὅθεν ὑποσημειού-
μεθα Ἰδιοχείρως.

Κόνιτσα τῇ 4η Αὐγούστου 1890 ἐννε-
υῆντα.

Ακολουθοῦν πολλὲς ὑπογραφὲς μὲ τὰ
ποσὰ τοῦ ὅποια προσέφερε διαθένας. Οἱ
ἀδελφοὶ Χαράλαμπος καὶ Ἰωάννης Φλώ-
ρου προσέφεραν ἀπὸ πέντε λίρες διαθέ-
νας, οἱ Ἰωάν. Ἀδαμαντίου, Γεώργ. Π.
Μπεκιάρης, καὶ Γεώργ. Κ. Μπεκιάρης ἀ-
πὸ τρεῖς, οἱ Νικ. Φωτος, Γεώργ. Παπα-
κώστας καὶ Λόπη Καμπούρη ἀπὸ δύο καὶ
πολλοὶ ἀλλοὶ ἀπὸ μία λίρα, ἀπὸ μισή, καὶ
ἄλλα μικρότερα ποσά.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1905 - 906 τὸ
Παρθεναγωγεῖο ἀνω Κονίτσης συμπτύχθη-
κε μὲ τὸ Νηπιαγωγεῖο καὶ δημοκαστηκε
Νηπιοπαρθεναγωγεῖο.

Συγάμια δέ, ἰδρύθηκε παράλληλα πρὸς
τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖο, τὸ δποῖο εἶχε συστα-
θῆ κατὰ τὸ ἔτος 1784 «δαπάναις Ζαΐρα
καὶ Τασέτα» κατὰ τὸν ἴστορικὸν Λαμπρίδη,
καὶ στὴν κάτω Κόνιτσα Νηπιοπαρθεναγω-
γεῖο, καὶ ἔτσι ἐλύθη καὶ ἐκεῖ τὸ πρόσδιλη-
μα τῆς στοιχειώδους μορφώσεως τῶν κο-
ριτσιῶν.

Ἀπὸ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1907 - 908 δλό-
κληρη ἡ Σχολὴ ἀνω Κονίτσης, Δημοτικὸ
καὶ Σχολαρχεῖο, ἔφερνε καὶ τὴν προσωνυ-
μία «Ἄστικὴ Σχολὴ Κονίτσης».

Διατηρήθηκε δὲ τὸ Σχολαρχεῖο Κο-
νίτσης ὡς τὰ 1929 δπότε μετετράπη εἰς
Ἴμιγυμάσιο, καὶ τέλος στὰ 1946 ἰδρύ-
θηκε πλῆρες καὶ κανονικὸ Γυμνάσιο.

ΟΙ ΚΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

Οι κατά χρονολογική σειρά διατελέσαντες διδάσκαλοι.

Ο πρώτος γνωστός μας διδάσκαλος της Ελληνικής Σχολῆς Κονίτσης είναι ο Δημήτριος Μόστρας από την "Αρτα" (Ήπ. Μέλλον 12 - 11 - 63 και Ήπ. Έστία 1963 σελ. 802), και κατόπιν δ' ἀδελφός του Γεώργιος Μόστρας, μαθητής και οι δύο του περίφημου Μπαλάνου Βασιλόπουλου, οι οποίοι ἐδίδαξαν στή Σχολή ἄνω Κονίτσης περὶ τὰ τέλη του 18ου αἰώνος.

1832 - 33

Κατὰ τὸ ἔτος 1832 ἐδίδασκε στήν Κόνιτσα δ' Κοσμᾶς δ' Θεσπρωτὸς δ' ὅποιος ἀνεχώρησε τὸ 1833.

Ἐπίσης δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐδίδαξε καὶ στήν ἴδιαιτέρα του πατρίδα δ' Κονίτσιώτης διδάσκαλος τῆς Ζωσιμαῖας Σχολῆς Ἀγαστάσιος Γκίνου Σήψας ποὺ ἦκμασε κατὰ τὶς πρῶτες δεκαετηρίδες του περασμένου αἰώνος.

1853 - 54

"Οπως ἔξαγεται ἀπὸ ἐπιστολὲς τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Ἰωαννικίου πρὸς τὸν «Οσιώτατον» Χρ. Λαενάν, καὶ τὸν «ἔλλογιμον» διδάσκαλον κύριο Χριστόδουλον Χατζῆν (Ήπειρ. Έστία τόμ. Β' σελ. 354 καὶ ἀρχεῖον Ἰστοριοδίφου Ἱερέως Ι. Παΐσίου) ἐλληνοδιδάσκαλος Κονίτσης κατὰ τὰ μέσα του περασμένου αἰώνος καὶ συγκεκριμένα τὸ 1853 καὶ 1854, ἦταν δ' προαγαφερόμενος Χρ. Χατζῆς κατὰ πάσαν πιθανότητα Γιαννιώτης.

1869 - 1874

Κατὰ τὰ παραπάνω σχολικὰ ἔτη ἐδίδαξε συγχώς στήν Ελληνική Σχολή Κο-

νίτσης ὁ περίφημος Ἐλληνοδιδάσκαλος Νικόλαος Β. Παντούλας.

Δεύτερος διδάσκαλος τῆς «Δημοτικῆς Σχολῆς» ἄνω Κονίτσης ἦταν δ' Γεώργιος Παπαθασιλειάδης ἀπὸ τὴν Σταρίτσιανη (νῦν Πουρνιά) δ' ὅποιος ἐδίδαξε στήν Κόνιτσα ἐπὶ σειρὰν ἑταῖν (1870 - 1882 κ. λ. π.) καὶ περιέγραψε καὶ τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ Νικολάκη Μπεκιάρη (1876) ἀπὸ τὸν τουρκαλβανὸν λήσταρχο Νταμάζ Λεσκοβεκλή.

1874 - 75

Κατὰ τὸ Σχολικὸ ἔτος 1874 - 75 διευθύντρια τοῦ νεοσυσταθέντος, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ διετίαν καταργηθέντος Παρθεναγωγείου ἄνω Κονίτσης ὑπῆρξε ἡ κυρία Ἀγγελοπούλου ἀπὸ τὰ Γιάννενα.

1875 - 76

Κατὰ τὸ παραπάνω Σχολικὸ ἔτος διδάσκαλοι τῆς ἄνω Κονίτσης ἀναφέρονται πλὴν τῆς κυρίας Ἀγγελοπούλου, δ' Γεώργ. Παπαθασιλειάδης καὶ δ' ἀδελφός του Δημήτριος Παπαθασιλειάδης.

1876 - 77

Τὴν 1-9-1876 διορίζεται γιὰ πρώτη φορὰ ἐλληνοδιδάσκαλος δ' ἀείμηνηστος Κινιτσιώτης Νικόλαος Παπακώστας, δ' ὅποιος ὅπως ἐμφαίνεται ἀπὸ τὸ παρακάτω δημοσιευόμενο ἱστορικὸ ἔγγραφο τοῦ διορισμοῦ του προσελήφθη ἀρχικῶς μὲ ἐτήσιο μισθὸ 40 διθωμανικῶν λιρῶν. Κατόπιν ὅμως ἔξελιχθηκε σὲ πρώτου μεγέθους διδάσκαλικὸν ἀστέρα καὶ ἐκράτησε στὰ στιβαρά του χέρια, μὲ μικρὲς διακοπές, ἐπὶ μισὸν αἰώνα τὴν διεύθυνση τῶν Σχολείων τῆς Κόνιτσας, ποτίζοντας μὲ τὰ ἀγνὰ καὶ ἀδολαγάματα τῆς παιδείας καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ γενεὲς διλόκληρες Κονιτσιώτων καὶ συνεπαρχιώτων.

(Ἡ συνέχεια στὸ ἐπόμενο τεῦχος).

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΡΕΥΝΗΣΙΣ ΤΡΙΩΝ ΠΕΔΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΡΙΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΥΠΟ ΕΡΡΙΚΟΥ ΜΕΝΤΡΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΥ

Ο Γάλλος Κοινωνιολόγος τῆς ΟΓΝΕΣΚΟ κ. Έρρικος Μεντράς μὲ ἔνα συνεργεῖο "Ελληνες συνεργάτες του ήλθεν κατόπιν ἐνεργειαν τοῦ Προγράμματος Ἡπείρου, τὸν Ἰούλιο καὶ Αὔγουστο τοῦ 1958, στὴν Ἐπαρχία Κονίτσης καὶ ἐνήργησεν Κοινωνιολογικὴ "Ἐρευνα σὲ ἔξ χωριὰ τῆς Ἐπαρχίας, ἥτοι: στὸ Μάζι - Μελισσόπετρα - Ἀετόπετρα - Ἐλεύθερο - Ἄγια Παρασκευὴ καὶ Ηυρσόγιανη, συνέταξε δὲ καὶ σχετικὴ ἔκθεση, ἡ δποία δημοσιεύθηκε σὲ εἰδικὸ Τεῦχος τοῦ Προγράμματος Ἡπείρου μὲ τὸν Γενικὸ Τίτλο: «Μελέται καὶ Ἐκθέσεις Ἀναπτύξεως Ἡπείρου», ποὺ καὶ αὐτὸ εἶναι ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας». Ἀπὸ τὴν Ἐκθεση αὐτὴ ἀρχίζουμε νὰ δημοσιεύσουμε ἀπὸ σήμερα τὸ Κεφάλαιον «Συμπεράσματα καὶ Προοπτικαὶ».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

ἀ ἥτο πολὺ παρακινδυνευμένον γὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἔξαγωγὴν δριστικῶν συμπερασμάτων εἰς τὸ τέλος μιᾶς μελέτης τόσον ἐσπευμένης καὶ τημηματικῆς. Ἐπὶ πλέον πολλὰ στοιχεῖα ἐκτιμήσεως μιᾶς ἔλλειπον καθ' ὅσον δὲν ὠμιλούσαμε τὴν γλῶσσαν καὶ διότι αὐτὴ ἥτο ἡ πρώτη μιᾶς ἐπαφὴ μὲ τὴν Ἡπειρο, τὸν πολιτισμόν της καὶ τὴν ιστορία της. Θὰ ἐπιθυμούσαμε πολὺ γὰ θεωρήσωμεν τὰς σελίδας, αἱ δποῖαι ἀκολουθοῦν, ὡς σκέψεις ἐνὸς ξένου, ὁ δποῖος πολὺ συχνὰ κρίνει ποιῶν σύγκρισιν πρὸς ἄλλας καὶ ἴδιαιτέρως πρὸς τὴν ἴδιαν του καὶ ὁ δποῖος, περισσότερον παντὸς ἄλλου, ὑπολογίζει τὸ παράδοξον τοῦ ρόλου του μόνο του προσδόν εἶναι ὅτι δύναται γὰ παρατηρῆ ἀντικειμενικῶς. Συγεπῶς δὲν προτιθέμεθα γὰ ἔχωμεν ἄλλας διαθέσεις ἀπὸ τοῦ γὰ προσφέρωμεν τὰς παρατηρήσεις ἐνὸς εὑσυγειδήτου ταξιδιώτου, ὁ δποῖος προσεπάθησε γὰ καταλάβῃ ὅσον ἥδυνατο καλλίτερον μίαν κατάστασιν ἀπολύτως γέαν δι' αὐτόν.

Οι "Ελληνες καὶ ξένοι γεωπόνοι, συμφωνοῦν εἰς τὴν σκέψιν ὅτι θὰ ἥτο εὔκολον γὰ διπλασιασθῆ τὸ γεωργικὸ εἰσόδημα διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως μεθόδων καλλιεργείας καλλίτερον προσηρμοσμένων. Θὰ προέκυπτεν ἔξ αὐτοῦ ἀμέσως μία σημαντικὴ βελτίωσις τῶν δρειγῶν τοιούτων. Ἀ-

ναμφιεύστως πρέπει γὰ γίνη ὅ,τι εἶναι λογικῶς ἐφικτόν. Ἀλλά, μακροπροθέσμως, τὸ πρόβλημα δὲν θὰ ἔχει λυθῆ, διότι δ πληθυσμὸς αὐξάνει μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ κινδυνεύει γὰ διπλασιασθῆ ἐντὸς μιᾶς τριακονταετίας. Ἡ αὐξησις αὕτη τοῦ εἰσόδηματος σὰ συνετέλει γὰ συγκρατήσῃ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἔνα πληθυσμὸν γόνιμον καὶ θὰ ἐπιδείνωνεν οὕτω τὴν ἀνισορροπίαν. Θὰ ἐπέτρεπεν ἐπίσης πιθανῶς εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους γὰ ἀγνοήσουν διὰ μερικὰ ἔτη ἀκόμη τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ οἰκονομικοῦ των προβλήματος. Ἰκανοποιημένοι ἀπὸ μίαν ἐλαφρὰν πρόδοον, δὲν θὰ εἶχον σοδαρὸν λόγον γὰ ἴδουν τὴν πραγματικότητα καὶ γὰ κάμουν τὰς ἀπαραιτήτους τροποποιήσεις, ὅσον δύνηραι καὶ ἥσαν αὗται. Ἀφοῦ διπλασιασθῆ δ λαδὸς καὶ τὸ εἰσόδημα, μετὰ ἀπὸ ἔνα ὥρισμένον ἀριθμὸν ἔτῶν, θὰ περιέλθουν εἰς τὴν παροῦσαν οἰκονομικὴν κατάστασιν.

Ἀλλὰ ἡ ἐπιστροφὴ αὕτη εἰς τὴν παλαιὰν κατάστασιν θὰ ἐγένετο δύσυνηρῶς αἰσθητὴ εἰς τοὺς κατοίκους οἱ δποῖοι θὰ εἶχον ὡφεληθῆ ἐκ μιᾶς προσκαίρου βελτιώσεως· θὰ εἶχον, πράγματι, τὴν αἰσθησιν μιᾶς πτώσεως τοῦ διοικοῦ των ἐπιπέδου τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον τοῦτο θὰ εἶχε πιθανῶς ἀνέλθη εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς Ἕλλαδος καὶ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Ἡ ἀγροτι-

κή αὕτη πρόοδος θὰ κατέληγε τέλος νὰ καταστήσῃ τὸ κοινωνικοοικονομικὸν πρόβλημα δυσκολώτερον εἰς τὴν ἐπίλυσιν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπαραίτητος ἐφαρμογὴ τοῦ ὅλου συστήματος θὰ εἶχε ἀπλῶς ἐπιβραδυνθῆ καὶ οὐχὶ ἀποφευχθῆ. Θὰ ὑπῆρχεν ἀπλῶς μία συμπληρωματικὴ καθυστέρησις νὰ καλυφθῇ.

Ο,τι εἶναι ἀληθὲς διὰ τὰ πεδιγὰ χωρία, εἶναι προφανὲς καὶ διὰ τὰ ὅρειγά, ἀλλ' ἵσως εἰς μικρότερον βαθμόν, ἀφοῦ ἐδῶ ἡ αὔξησις τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος δὲν θὰ ἐπέφερε παρὰ μίαν περιωρισμένην ἀνακούφισιν καὶ ἀρκετὰ βραχεῖαν τοῦ γενικοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου.

Ο θεωρητικὸς οὗτος συλλογισμὸς δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ κατὰ λέξιν, διότι τὸν ἐμπλουτισμὸν τῶν πρώτων ἔτῶν συγώδευον ἀναμφιβόλως ὥρισμένοι μετασχηματισμοί. Παραμένει ἐν τούτοις παραδεκτὸς κατ' ἀρχὴν καὶ τείνει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει λύσις τοῦ προβλήματος ἀποκλειστικῶς ὡς γεωργικοῦ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πεδιάδας ἀκόμη.

Εἰς ἔτερος θεωρητικὸς συλλογισμὸς δῆγεται εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα. Εἰς τὰ τρία πεδιγὰ χωρία ὑπάρχουν σήμερον 425 ἑκτάρια* ἀρδευομένων γαιῶν καὶ 107 ἑκτάρια μὴ ἀρδευομένων, ἦτοι ἐν συνόλῳ 532 ἑκτάρια καλλιεργουμένων γαιῶν διὰ 201 οἰκογένειας, τοῦτέστιν 2,6 ἑκτάρια ἀνὰ οἰκογένειαν. Δέον νὰ ἔξετασθῇ ποία εἶναι ἡ ἐλαχίστη ἐπιφάνεια ἡ ἀναγκαιοῦσα διὰ νὰ συσταθῇ μία ἀποδοτικὴ ἀγροτικὴ ἐπιχείρησις. Ὑπὸ τὰς σημεριγὰς συγθήκας οἱ ἴδιοι οἱ καλλιεργηταὶ ἔκριναν ὅτι ἐπρεπε νὰ διπλασισθῇ ἡ ἑκτασις τὴν δποίαν κατέχουν νὰ γίνῃ δηλαδὴ 5,2 ἑκτάρια. Τοῦτο θὰ συντελέσῃ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν γεωργία τὸ ἥμισυ τῶν οἰκογενειῶν: ἐκατὸν οἰκογένειαι θὰ ὑποχρεωθοῦν ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον νὰ ἀναζητήσουν τὸ εἰσόδημά των εἰς ἄλλην δραστηριότητα.

Άλλὰ ἐὰν πέντε ἑκτάρια δύνανται νὰ ἐπαρκέσουν εἰς μίαν οἰκονομίαν διαβιώσεως εἰς ἕνα σύστημα αὐταρχικόν, τὸ σύστημα τοῦτο δὲν θὰ ἐπιζήσῃ εἰς τὴν γενι-

κήν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως καὶ τοῦ ἀστικοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου καὶ εἰς μίαν τάσιν διεθνῶν συγαλλαγῶν. Θὰ ἐφαίνετο φρονιμώτερον λοιπὸν νὰ ὑπολογίσωμεν εἰς 10 ἑκτάρια καὶ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ ὑπερβολικὴν ἐκτίμησιν. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπὶ παραδείγματι εἰς περιοχὰς πολλαπλῶν οἰκογενειακῶν καλλιεργειῶν μελέται λίαν ἐκτεταμέναι κατέδειξαν ὅτι κάτω τῶν 15 ἑκταρίων ἦτο πολὺ δύσκολον νὰ ὑπάρξῃ ὑπὸ κανονικὰς συγθήκας μία ἀποδοτικὴ ἐκμετάλλευσις. Βεβαίως ἡ ἀρδευσις καὶ ἡ δευδροκομία ἐπιτρέπουν νὰ ἐπιτυγχάνωμεν εἰσοδήματα κατὰ ἑκτάριον ὑψηλότερα, ἐν τούτοις δέκα ἑκτάρια φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦν ἐν ἐλάχιστον ὄριον τὸ δποῖον πρέπει νὰ ὑπερβαίνηται μᾶλλον παρὰ νὰ θεωρῆται ώς τελικόν.

Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην τὰ τρία μελετηθέντα χωρία δὲν θὰ ἥδυναντο νὰ καταστήσουν βιωσίμους παρὰ πεντήκοντα τρεῖς ἀγροτικὰς ἐκμεταλλεύσεις καὶ οὕτω 140 οἰκογένειαι θὰ ἔδει νὰ ἔξεύρουν μίαν ἄλλην ἀπασχόλησιν. Εἰς τὰ ὅρειγά, ὁ αὐτὸς συλλογισμὸς θὰ κατέληγεν εἰς τὸ νὰ διατηρηθοῦν 10 ἐκμεταλλεύσεις εἰς τὸ Ἑλεύθερον, 40 εἰς τὴν Ἀγίαν Παρασκευὴν καὶ 7 εἰς τὴν Πυρσόγιανην, ὑπολογίζοντες δλας τὰς μὴ ἀρδευομένας γαιάς, πολλαὶ τῶν δποίων δὲν ἀξιζούν τὸν κόπο τὸν δποῖον ἀπαιτοῦν. Εἶναι δημος ἀληθὲς ὅτι εἰς τὰς δρειγὰς περιοχὰς τὸ δάσος καὶ ἡ κτηνοτροφία θὰ ἥδυναντο νὰ ἐκθρέψουν περισσότερας οἰκογενείας. Δεχόμενοι ὅτι τὸ ἐν συμπληρώνει τὸ ἄλλο, 440 οἰκογένειαι εἰς τὰς τρεῖς δρειγὰς Κοινότητας θὰ ἔδει νὰ ζοῦν ἀποκλειστικῶς ἐκ δραστηριοτήτων ἔξωογροτικῶν.

Τέλος φαίνεται ὅτι ἐκεῖνο τὸ δποῖον θὰ συγέφερε νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἐκφρασθεισῶν ὑπὸ τῶν ἀγροτῶν καὶ τῆς ὑποθέσεως διὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον τὴν δποίαν ἔχομεν σκιαγραφήσει. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν θὰ ἐδιπλασιάζαιε τὴν μέσην ἐπιφάνειαν τῶν ἐκμεταλλεύσεων φέ-

Σημ.: Τὸ ἑκτάριον ισοδυναμεῖ μὲ 10 στρέμματα.

ροντάς την εἰς τὰ 7,5 ἑκτάρια· εἰς τὰ τρία πεδινά μας χωρία 70 οίκογένειαι· θὰ ἔξων ἀπὸ τὴν γεωργίαν καὶ 131 θὰ ἔπρεπε γὰρ ἀναζητήσουν μίαν ἄλλην πηγὴν εἰσοδήματος καὶ θὰ διετηροῦντο 14 ἑκμεταλλεύσεις εἰς τὸ Ἐλεύθερον, 54 εἰς τὴν Ἀγίαν Ηαρασκευὴν καὶ 10 εἰς τὴν Πυρσόγιανην καὶ 147 οίκογένειαι τῶν μικρῶν τούτων χωρίων θὰ ἔγκατέλειπον τὴν παροῦσαν μικρὰν ἀγροτικὴν των δραστηριότητα. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη προϋποθέτει προφανῶς τὴν κατεύθυνσιν τῆς γεωργίας πρὸς παραγωγὰς ἀπαιτούσας πολλὰς ἐργατικὰς χεῖρας· δευτεροκομίαν, λαχανοκομίαν καὶ τὰ γαλακτοκομικὰ προϊόντα. Οἱ ἀγρόται θὰ προσαρμοσθοῦν ἀναμφιβόλως πολὺ εὐκόλως εἰς μίαν ἐπιστημονικὴν καλλιέργειαν φρούτων καὶ λαχανικῶν ἐφ' ὅσον καλλιεργοῦν ἥδη τοιαῦτα. Ἀπεναντίας θὰ εἶναι προφανῶς δυσχερέστερον γὰρ μάθωμεν εἰς τούτους τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πουμένος μεγάλων ζώων, τὸ ὅποιον θὰ ἀπαιτῇ, μίαν γενικὴν μετατροπὴν τοῦ σημερινοῦ συστήματος ἑκμεταλλεύσεως: τὰ φυτικὰ προϊόντα θὰ πρέπει γὰρ χρησιμεύσουν ώς τροφὴ τῶν ζώων, καὶ νὰ μὴ πωλῶνται. Θὰ πρέπει τέλος νὰ μάθωμεν εἰς τούτους νὰ φροντίζουν τὰ ζῶα, νὰ τὰ διατρέφουν καλῶς, ἀντὶ νὰ τὰ ἀφήγουν γὰρ ἔξερχωνται πρὸς ἀναζητήσιν μιᾶς ἴσχνης δοσκῆς, ἐπίσης γὰρ ἀλμέγουν τὸ γάλα, πρᾶγμα τὸ ὅποιον θὰ πρέπει γὰρ γίνηται κατὰ τὸν εὐκολώτερον τρόπον, ἀναμφιβόλως, προκειμένου γὰρ δημιουργῆσης εἰς γαλακτοκομικὸς συνεταιρισμός.

Εἰς τὰς τρεῖς ὑποθέσεις, ἀκόμη καὶ ἀνύπολογίσωμεν ἐπὶ μιᾶς αὐξήσεως τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν (διὰ δαπανηρῶν ἐργασιῶν), εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν δυνάμεθα γὰρ ἔξεύρωμεν μίαν λύσιν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς περιοχῆς, εἰς τὴν γεωργίαν μόνον: αὕτη δὲν θὰ ἡδύνατο παρὰ γὰρ ἀποδεσμεύσης ἐργατικὰς χεῖρας ἀντὶ γὰρ ἀπορροφήσης.

Εἶναι δυνατὸν δημιωρᾶς γὰρ προβληθοῦν ἀντιρρήσεις εἰς τὸν πρῶτον μας συλλογισμόν, ὅστις δέχεται ώς ὑπόθεσιν ὅτι γὰρ αὐξήσις τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος θὰ χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν διελίτωσιν τοῦ διο-

τικοῦ ἐπιπέδου. Τὸ πλεονάζον εἰσόδημα θὰ ἡδύνατο γὰρ χρησιμοποιηθῆναι εἰς ἐπενδύσεις παραγωγικάς, γεωργικὰς γὲ ἔξωγεωργικάς, αἱ διποῖαι θὰ ἐδημιουργοῦν γέας ἀπασχολήσεις εἰς τὸν αὐξηθέντα πληθυσμόν. Τοῦτο θὰ ἀπετέλει ἀναμφιβόλως ἔνα μέσον γὰρ προετοιμάσωμεν τὸ μέλλον. Δυστυχῶς ὑπάρχουν λίγαι πιθανότητες πραγματοποιήσεως αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως διὰ δύο κυρίων λόγους. Κατ' ἀρχήν, ἐπειδὴ αἱ ἀνάγκαι εἶναι λίαν ἐπιτακτικαί, διὰ νὰ δυνηθῶμεν γὰρ μὴ τὰς ἴκανοποιήσωμεν ἔστω καὶ ἐν μέρει, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται τὰ μέσα. Ἐὰν γὲ παραγωγὴ γάλακτος αὐξάνη, τὸ μεγαλύτερον μέρος, ἀν δχι ὅλη γὲ ποσότης του, θὰ ἔξακολουθήσῃ γὰρ καταγαλοῦται· ἐὰν πωλήσωμεν περισσότερα σιτηρά θὰ ἀγοράσωμεν ἐνδύματα καὶ ἔπιπλα. Ἀναμφιβόλως γὲ αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος θὰ χρησιμεύσῃ κυρίως εἰς τὰς πτωχὰς καὶ μέσας οίκογενείας διὰ τὴν διελίτωσιν τοῦ διοτικοῦ ἐπιπέδου. Εἰς τὰς πλουσίας οίκογενείας, ἀπασα γὲ ἀνάλυσίς μιᾶς δῆμης εἰς τὸ γὰρ πιστεύσωμεν ὅτι τὸ μὴ καταναλισκόμενον εἰσόδημα θὰ ἀφιερωθῇ εἰς ἐπενδύσεις μὴ ἀποδοτικὰς διὰ τὴν τοπικὴν οίκονομίαν. Αἱ οἰκίαι θὰ μεγαλώσουν, αἱ κόραι θὰ προκοδοτηθοῦν πλουσιώτερον εἰς εἴδη προικὸς καὶ εἰς χρῆμα, τὰ κλινοσκεπάσματα θὰ γίνουν πολυαριθμότερα, τὰ σινδόνια πλέον καλοκεντημένα, ἐκάστη τούτων θὰ ἔχῃ τὴν ραπτομηχανήν της καὶ ἵσως τὸν ἀργαλειόν της. Ὁ πατήρ θὰ τῆς δώσῃ μερικὰς χρυσᾶς λίρας συμπληρωματικάς, δὲ γάμος θὰ γίνη μεγαλοπρεπέστερος καὶ τὸ γόητρον τῆς οίκογενείας θὰ ἔξυψωθῇ. Ἀλλὰ αἱ πολυτελεῖς αὗται δαπάναι θὰ αὐξήσουν τὴν ἀποθησαύρισιν καὶ τὴν κατανάλωσιν καὶ οὐχὶ τὰς ἐπενδύσεις.

Περισσότεροι υἱοί θὰ σπουδάζουν εἰς τὸ γυμνάσιον, ωρισμέναι κόραι θὰ τοὺς ἀκολουθήσουν ἀναμφιβόλως, γὲ σπουδάζουσα αὕτη νεότης θὰ ζήσῃ καλλίτερον καὶ θὰ ἔχῃ διλιγώτερον σπανίως τὴν δυνατότητα γὰρ εἰσέλθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Τοῦτο θὰ ἐπιφέρῃ ἔξαγωγὴν κεφαλαίων ἐκ τῆς περιοχῆς καὶ θὰ δημιουργήσῃ ἔνα πλεόνασμα διανοουμένων μὴ τεχνικῶν ἄγεν

χρησιμότητος διὰ τὴν ἔθνικὴν οἰκονομίαν.
Ἐπὶ πλέον, ἐγκαταλείποντες τὸ χωρίον οἱ καλλίτεροι, οἱ ἐναπομένοντες θὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἴκανοι νὰ προσαρμοσθοῦν καὶ θὰ χάσουν οὕτω κάθε ἐλπίδα νὰ ἴδουν τὸ χωρίον τῶν νὰ προσδεύη. Οὕτω ἡ αὔξησις τοῦ εἰσοδήματος θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ νὰ διατηρηθοῦν ἔθιμα καὶ τὸ κοινωνικὸν σύστημα· ἐλκυστικὰ μὲν ἀλλὰ ἀναχρονιστικὰ καὶ οὐχὶ διὰ νὰ τὸ ἀναμορφώσουν καὶ τὸ ἔκσυγχρονίσουν (τὸ χωρίον).

Ἐχομεν ὑπερβάλει τὴν ἀπαισιόδοξον ταύτην προοπτικὴν, διὰ νὰ καταδεῖξωμεν εἰς ποιας ἀγρότητας δύναται νὰ δῦῃ γῆση εἰς τεχνικὸς ἔκσυγχρονισμός, ὅστις δὲν συνοδεύεται ἀπὸ μίαν προσπάθειαν προσαρμογῆς ἀπάσης τῆς κοινωνίας, ἐὰν ἀφῆσωμε νὰ λειτουργήσῃ ἄνευ ἐλέγχου ἡ λογικὴ τοῦ συστήματος καὶ οἱ ἐκ παραδόσεως κοινωνικοὶ μηχανισμοί. Ὅφεσταται ἐν τούτοις ἐν σημεῖον ἐπὶ τοῦ δποίου ὑπήρξαμεν αἰσιόδοξοι; Ἐθέσαμεν ως ὑπόθεσιν ὅτι ἡτο δυνατὸν νὰ διπλασιασθῇ ταχέως τὸ ἀγροτικὸν εἰσόδημα. "Η, ως ἔχομεν εἴπει ἀνωτέρω, παρὰ τὴν μεγάλην τῶν διάθεσιν πρὸς τὴν ἀλλαγὴν, οἱ ἀγρόται δὲν τελειοποιοῦν παρὰ δραδέως τὰς καλλιεργητικάς των μεθόδους.

Δύο ἔξηγήσεις θὰ ἥδυναντο νὰ δοθοῦν εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο, ἡ μία ἐκ λόγων ἀτομικῶν, ἡ δὲλλη ἐκ λόγων κοινωνικῶν.

Οἱ ἔρωτηθέντες καλλιεργηταὶ ἀπεδειχθησαν ἔξοχως λογικοὶ εἰς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, πολὺ ἴκανοὶ εἰς οἰκονομικούς ὑπολογισμούς καὶ κατ' οὐδένα τρόπον προσδεδεμένοι εἰς τὰς προγονικὰς τεχνικὰς μεθόδους. Ἀντιθέτως, πρὸς ὅτι συμβαίνει εἰς ἄλλας κοινωνίας χωρικῶν, θὰ ἥδυνατο τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἰς τὴν "Ηπειρον δὲν ὑφίστανται ἀγροτικαὶ παραδόσεις ἐναντίον τῶν δποίων θὰ ἔπρεπε νὰ ἀγωνισθῶμεν πρὶν νὰ δυνηθῶμεν νὰ εἰσάγωμεν νέας μεθόδους. Οὕτε παραδόσεις, οὕτε συνηθείας διὰ νὰ τὰς χαλιναγωγήσωμεν εἰς τὸν ἔκσυγχρονισμόν: τυγχάνει λίαν σπάνιον, ἴδιαιτέρως εἰς χώρας παλαιάς, τὸ ὅτι τὸ βάρος τοῦ παρελθόντος δὲν βαρύνει πλέον ἔπαχθῶς τὴν πορείαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ἔξαιρετικὴ αὕτη κατάστασις ἐνέχει τὴν ἀντίθετον ὄψιν της φυσικά. Οἱ ἀγρόται δὲν εἶναι προσδεδεμένοι εἰς μίαν ἀγροτικὴν παράδοσιν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι δὲν εἶναι συνδεδεμένοι μὲ τὴν γεωργίαν. Καλλιεργοῦν διὰ νὰ τρέφωνται διότι ἔχουν ἀνάγκην, ἀλλὰ τὸ ἐπάγγελμα τῶν δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει. Δὲν τὸ θεωροῦν ως ἔνα ἐπάγγελμα, ἀλλὰ μᾶλλον ως ἔνα μεταβατικὸν στάδιον, τὸ δποίον τούτου ἐπιτρέπει νὰ ἐπιζοῦν ἀναμένοντες τὴν δυνατότητα μιᾶς ἀναχωρήσεως ἢ τὴν παρέμβασιν ἐνδέ «ἀπὸ μηχανῆς Θεοῦ»

Τὸ χωρίον εἶναι μία θέσις ἀγαδιπλώσεως καὶ ἐκκινήσεως, ὅπου δύναται τις γάζης ὑπὸ καλὰς συνθήκας ἀγορᾶς, τίποτε περισσότερον. Ὅπὸ τὴν προοπτικὴν ταύτην ἡ γεωργία διμοιάζει μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ λαχανοκήπου του, μὲ τὴν δποίαν ἀσχολεῖται ὁ ἐργάτης τῶν πόλεων τὴν Κυριακὴν ἢ μὲ δποιανδήποτε ἐργασίαν μὴ ἀμοιβομένην καὶ οὐχὶ πρὸς μίαν δραστηριότητα, ἡ δποία ἀποδίδει καὶ ἐπιτρέπει νὰ γάζη τις ἀνέτιως. "Οθεγ, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀκριβῶς οἱ δποῖοι ἔχουν ἐναὶ ἰδεῶδες, ἀστικόν, ἀπαιτοῦν ἡ ἐργασία των νὰ τοὺς ἀποδίδῃ καὶ ὅχι ἀπλῶς νὰ τοὺς διατρέψῃ. Δι᾽ αὐτοὺς ἡ γεωργία, διὰ νὰ ὑμιλήσωμεν σαφῶς, δὲν εἶναι ἐναὶ ἐπάγγελμα· ἀπασχολοῦνται μὲ αὐτὴν ὅταν δὲν ἔχουν τίποτε καλλίτερον νὰ κάμουν.

Ο γεωργὸς τῆς Ἡπείρου δὲν αἰσθάνεται συνδεδεμένος πρὸς τὴν γῆν διὰ τιγος ἴδιαιτέρου δεσμοῦ, «δὲν τὴν ἀγαπᾶ». Δὲν εὐχαριστεῖται νὰ ἔχῃ καλὰ γάζα ἢ καλὰς συγκομιδὰς διὰ τὴν αἰσθητικὴν ἀπόλαυσιν, τὴν δποίαν θὰ ἥδυναντο νὰ τοῦ προσφέρουν. Ο Πουκεδίλλ εἶχεν ἥδη κάμει τὴν ἔθης παρατήρησιν πρὸ ἐνδέ καὶ ἡμίσεος αἰῶνος: «Ποίαν, δὲν λέγω ποίας, δελτίωσιν δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ ἐναὶ εἴλωτα καὶ ποία δύναται νὰ εἶναι εἰς τὰς χειρας του ἡ κατάστασις τῆς γεωργίας; Ἀπὸ τὴν χαραυγὴν ὁ "Ελλην γεωργὸς παίρνει τὸ δικέλι του, κάμνει τὸν σταυρό του καὶ φορτώνων τὰ σύνεργα τοῦ δργώματος εἰς τοὺς ψιμους τῆς γυναικας του, ἐνῷ οἱ δόες προπορεύονται, πηγαίνει εἰς τὸν ἀγρὸν ὅπου πρέπει νὰ σθαργίσῃ. Σπέρνει μηχανι-

καὶ τοὺς σπόρους καὶ δὲν ἐπιστρέφει πλέον γὰ παρατηρήσῃ τὴν κατάστασιν τῆς σπορᾶς του, τούλαχιστον ἔως ὅτου δὲν τὸν ἀνακαλέσῃ ἐκεῖ ἡ ἐργασία. Οὐδόλως τέρπεται εἰς τὴν θέαν τῶν φυομένων στάχυων, ρίπτει ἐν θλέμμα ψυχρὸν εἰς τοὺς θεριστάς του καὶ μετὰ δίας ἀναστενάζει ὅταν μία θύελλα καταστρεπτικὴ ἐξαφανίζει τὴν ἐλπίδα τῆς συγκομιδῆς. Οὕτω ὁ ἄγθρωπος ἀποξενωμένος δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τὴν φύσιν» (Πουκεβίλλ, «Ταξίδι εἰς τὴν Ἑλλάδα», Παρίσι, Ντιντό 1826 2α ἔκδοσις, τόμος 11ος, σελίς 460 - 462). Ο Πουκεβίλλ ἀποδίδει τὴν ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν γῆν, εἰς τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν. Πρέπει γὰρ ὑπενθυμίσωμεν, ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο εἶναι κοινὸν εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν καλλιεργητῶν τῆς Μεσογείου, ἀλλὰ τυγχάνει ἴδιαιτέρως ἔντονον εἰς τὴν Ἡπειρον, ὅπου ὁ γεωργὸς εἶναι λίαν πτωχὸς καὶ ὅπου ἡ γῆ ἀνῆκε μέχρι πρό τινος εἰς τοὺς Τούρκους αὐθέντας.

Ἡ ἔλλειψις αὗτη ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ἡ μικρὰ προσήλωσις πρὸς τὴν γῆν, ἀρκοῦν γὰρ ἐξηγήσουν ὅτι ὁ γεωργὸς δὲν ἐπιζητεῖ γὰρ ἀντλήση ἐκ ταύτης τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν πόρων του. Αἱ φροντίδες του καὶ αἱ ἐλπίδες του κατευθύνονται ἀλλαχοῦ. Ἐν τούτοις εἰς ἔτερος παράγων ἐμποδίζει τὴν πρόοδον: τὸ σύστημα τῶν συλλογικῶν δεσμῶν καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν χωρίων.

Οἱ ἐρωτήσαντες ἐξεπλάγησαν ἐκ τοῦ ἐξοργιστικοῦ ἀτομισμοῦ τῶν συνομιλητῶν των. Πολλὰ ἀνέκδοτα ἀπεκάλυψαν μίαν τελείαν ἔλλειψιν κατανοήσεως τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ πλησίον. Ἡ ἀλληλοδοήθεια περιορίζεται στενῶς εἰς περιπτώσεις καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς παραδόσεως. Τὰ παιδία εἰς τὰς ἐκθέσεις των περιέγραφαν ἐν χωρίον ἀποστερημένον πάσης φιλίας, πάσης συναδελφικότητος καὶ οἰκογενείας ἀγενούς δεσμῶν στοργῆς. Ἐκαστον ἀτομογ θεωρεῖ τὸν κόσμον καὶ τὸν πλησίον του ως ἔχθρους καὶ ἐπικινδύνους, πρέπει γὰρ δυσπιστῇ ἐναντίον των καὶ γὰρ μὴ ἐμπιστεύεται τούτους. Ἐκαστος ἀναμετρᾷ διὰ λογαριασμὸν του τὰς

δυνάμεις του καὶ τὴν ἀδυναμίαν του προκειμένου γὰρ ἀγωνισθῆ ἐναντίον μιᾶς κοινωνίας ἀγνώμονος.

Ἡ ζωὴ ἐμφανίζεται πολὺ σκληρὰ καὶ πολὺ δύσκολος διὰ νὰ δύναται γὰρ ἐνδιαφέραι τις διὰ τὰ κοινὰ προβλήματα· ἀποκλείεται λοιπὸν πᾶσα ἐνέργεια πρὸς συνεργασίαν. Ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς οἰονδήποτε καλὸν εἶναι ἀδύνατος, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ καλόν, σκέπτεται, δὲν θὰ ἥδύνατο παρὰ γὰρ ἵκανοποιήσῃ τὰς προσωπικάς του φιλοδοξίας, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ κοινοῦ συμφέροντος.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις μία ἐξαίρεσις εἰς τὸν ἐξοργιστικὸν τοῦτον ἀτομισμὸν καὶ τοῦτο ὁσάκις χρειάζεται γὰρ ἀντιταχθοῦν εἰς μίαν ξένην ἀρχὴν ἢ γὰρ ἀποκομίσουν ἐκ ταύτης ὀφέλη. Τότε δημιουργοῦν συνεταιρισμοὺς διὰ γὰρ λαμβάνουν εὔκολωτερον πιστώσεις ἐκ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ δασικοὺς συνεταιρισμούς διὰ γὰρ ἀγαλαμβάνουν τὴν διλοτομίαν εἰς τὰ δημόσια δάση.

Κυρίως ἡ νοοτροπία φαίνεται γὰρ διαφέρη ἀρκετὰ ἀνολόγως τῶν χωρίων. Ὁ ἀτομισμὸς ἐμφανίζεται ἐπίσης μεγάλος ἀπὸ μέρους ὅλων εἰς πᾶν ὅτι ἀφορᾶ «τὸ μέσον διαφυγῆς ἐκ τούτου», ἀλλὰ τὸ συναίσθημα ὅτι πρέπει γὰρ ἀνήκουν εἰς ἕνα γεωργικὸν συνεταιρισμὸν εἶναι σκφῶς πλέον ἰσχυρῶν εἰς τὰ ὅρεινά χωρία. Εἶναι ἐπίσης ἀξιοσημείωτον ὅτι τὰ δύο ταῦτα συγαισθήματα δὲν ἀποκλείουν τὸ ἐν τὸ ἄλλο, κατὰ μέγα μέρος ἀγαμφιβόλως, διότι δὲν γνωρίζουν τὸν τρόπον «διαφυγῆς» ἀπὸ τὰ πλαίσια τοῦ χωρίου. Ὁ ἀτομισμὸς λοιπὸν θὰ «ἡτο μία στάσις χρήσιμος» ἐξωτερικῶς σύμφωνος μὲ τὴν ἀντίθεσίν των πρὸς τὸ χωρίον. Εἰς τὰ πεδινά, εἰς τὸ τάδε χωρίον ὁ ἀτομισμὸς δύναται γὰρ φθάση εἰς τὸ πλέον ἐξοργιστικὸν ἐγωϊσμόν, εἰς τὸ δεῖνα γὰρ νοοτροπία πλησιάζει τὴν τῶν ὅρεινῶν χωρίων. Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἐπὶ τῶν σημείων τούτων δὲν διαθέτομεν παρὰ ἐν ὑλικὸν περιωρισμένον: ἐκθέσεις τῶν παιδιῶν, συζητήσεις καὶ ἐντυπώσεις τῶν ἐρευνητῶν καὶ μερικὰ συμβάντα καὶ ἀνέκδοτα. Διὰ τῆς συναρμολογήσεως τῶν διαφόρων τούτων στοιχείων δυνάμεθα γὰρ σχηματίσωμεν

μίαν είκόνα, ή δποία ὅμως δὲν θὰ ἀποτελῇ παρὰ μίαν χονδροειδῆ ὑπόθεσιν, ή δποία πρέπει νὰ ἐλεγχθῇ καὶ πρὸ παντὸς λεπτολογηθῇ καὶ συμπληρωθῇ.

Τὸ γεωργικὸν πρόβλημα δὲν δύναται νὰ συλληφθῇ σήμερον ἀλλέως ἀπὸ συλλογικόν. Ή διάφορος πρόσοδος τὴν δποίαν ἀπολαμβάνει ἐκεῖνος, δστις κατορθώνει νὰ ὑπερτερήσῃ τῶν γειτόνων του εἶναι μηδαμινὴ ἐν σχέσει πρὸς τὰ πλεονεκτήματα, τὰ δποία δύναται νὰ προσφέρῃ μία συλλογικὴ προσπάθεια, γῆτις ἐπιτρέπει μίαν συνεχῆ καὶ ἐπικερδῆ διάθεσιν τῶν προϊόντων. Συ-

νεπῶς ἡ ἀγροτικὴ πρόοδος δὲν εἶναι δυνατὴ εἰ μὴ ὑπὸ τὸν ὄρον δτι οἱ καλλιεργηταὶ ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ ἐπάγγελμά των, καὶ ἔχουν συγείδησιν τοῦ συλλογικοῦ χαρακτῆρος τῶν προβλημάτων τὰ δποῖα ἀντιμετωπίζουν καὶ τῆς λύσεως αὐτῶν.

Ὑπήρξαμεν ἀρκετὰ ἀπαισιόδοξοι εἰς τὴν ἀνάλυσίν μας μέχρι σήμερον, διὰ νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ τώρ ανὰ θέσωμεν ἀναγλύφως πάντα τὰ εὔνοϊκὰ στοιχεῖα, τὰ δποῖα δέον νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐνὸς προγράμματος γεωργικῆς ἀναπτύξεως.

(Ἔπεται Συνέχεια)

— Ἰωαννίκη τοῦ =

ΤΟ ΜΑΣΤΟΡΟΠΟΥΛΟ

Τὸν πῆραν τὸν Κολιό,
τὸν πῆραν οἱ μαστόροι
παιδὶ ἀπ' τὸ σκολειὸ
νὰ μάθει πηλοφόρι.

Καρδιὰ πονετικὴ
τὸν ἔργαλε μὲ κλάμα
— «Τετράδη - Κυριακή,
θὰ καρτερῷ γιὰ γράμμα».

Δὲν σώνει ἀλλο νὰ ἰδεῖ
παιδεύεται τὸ μάτι·
κρατοῦσε ἔνα ραβδί,
τὸ στρῶμα του στὴν πλάτη.

Μᾶς ἔψυγε ὁ Κολιὸς
κι εἶχε μιὰ τέτοια λύπη·
θά γαι δλοι δῶ τ' Αη - Λιὸς
καὶ μόνο αὐτὸς θὰ λείπει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ

Σημ.: Ο Γεώργιος Κοτζιούλας γεννήθηκε στὰ 1909 στὴν Πλατανοῦσα τοῦ Νομοῦ "Αρτας καὶ πέθανε στὴν Αθήνα στὰ 1956. Ο ἐκδοτικὸς οἶκος «Δίφρος» ἐκδίδει ἀπὸ τὸ 1956 τὰ ἀπαντά του.

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

Τοῦ κ. ΤΑΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΟΥΛΗ

τὰ 1911 - 1912 γήμουν 7 - 8 χρονῶν κι' ὅμως παρὰ τὴν μικρὴν ἡλικία πολλὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς ἔκεινης εἶναι: διαθειὰ ἀποτυπωμένα στὴν μνήμη μου σὰν γὰρ συγένησαν μόλις χθές.

Αὐτὰ τὰ χρόνια ἦταν τὰ τελευταῖα τῆς τούρκικης σκλαβιᾶς στὴν ίδιατέρα μας πατρίδα.

Θυμάμαι τὸν καῦμὸν τῶν μεγαλυτέρων μου γιὰ τὴν διαρκῶς ἀναμενομένη ἀπελευθέρωσί μας. Αὐτὴν ἡ σκέψις κυριαρχοῦσε σὲ όλους μας. Τὸν πόθο αὐτὸν τῆς λευτεριᾶς οἱ μεγαλύτεροι τὸν μετέδιδαν σὲ μᾶς τοὺς μικροὺς καὶ μᾶς γαλουχοῦσαν μὲν ἐθνικὸν παλμό. Κι' ἔτσι ἀπὸ μικροὶ ζούσαμε μὲν τὸ ὄνειρο τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ πιστεύαμε πώς δὲν θὰ ἦταν μακρὺν ἡ ἡμέρα που θὰ ὑψώναμε καὶ ἡμεῖς τὴν γαλανόλευκη σημαία τοῦ σταυροῦ.

Ἄφοῦ ὕστερ' ἀπὸ τὸν τιτάνειο ἀγῶνα τοῦ 1821 δημιουργήθηκε Κράτος Ἑλληνικό, ἔστω καὶ τοπικὰ περιωρισμένο, βλέπαμε πιὰ δὲν τὸ τέλος τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐπληγσίαζε.

Στὴν πρώτη μάλιστα δεκαετία τοῦ αἰώνα μας αὐτὴν ἡ προσδοκία εἶχε ἐνταθῆ. Καὶ σ' αὐτὸν συγέτεινε ἀναμφισβήτητα καὶ δὲν ἀγώνας που ἀρχισε ἀπὸ τὸ 1904 στὴ Μακεδονία, ὅχι κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλὰ κατὰ τῶν Βουλγάρων Κομιτατζήδων. Σ' αὐτὸν τὸ σημεῖο θὰ σταθῶ σήμερα.

Οἱ Τούρκοι δὲν ἦσαν ἐπικίνδυνοι, γιατὶ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶχε φθάσει γιὰ τὴν κατάρρευσή τους. Τὸ ζήτημα ἦταν ποιός θὰ τοὺς διεδέχετο.

Οἱ Βούλγαροι μὲν τὴν σκέψιν τῆς διαδοχῆς ἀρχισαν ἔναν δργανωμένο σκληρὸν ἀγῶνα. Ἐξόντωσαν διὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας τὸν ἀκραιφνῆ Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀγχιάλου, τῆς Στενημάχου καὶ γενικῶς τῆς ἀνατολικῆς Ρωμυλίας καὶ δργάνωσαν ἐπί-

σημα συμμορίες κομιτατζήδων, ποὺ περιείρχοντο τὰ χωριὰ τῆς Μακεδονίας καὶ ποὺ μὲ διωγμούς, φόνους Ἱερέων, ἐπιστημόνων καὶ προκρίτων φρόντιζαν γὰρ συντρίψουν τὸ ἡθικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ μὲ τὴν προπαγάνδα γὰρ παρουσιάσουν Σλαυϊκὴ τὴν περιοχή.

"Ἐτσι πίστευαν δὲν, δὲν θαρχόταν δὲν κατέρρεσ — ποὺ φυσικὰ αἱ κυβεργήσεις τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν τὸν προετοίμαζαν καὶ ἦξευραν δὲν θὰ ἦταν μακρὺ — θὰ εἶχαν γὰρ παρουσιάσουν γεροὺς τίτλους γιὰ νὰ διεκδικήσουν τὴν Μακεδονία.

Μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸν μεγάλο ἐθνικὸν κίνδυνο ἡ πατρίδα μας δὲν ἔμεινε ἀδρανής. "Ἐνας ἀγώνας ἀρχισε κι' ἀπὸ τὴν δική μας τὴν πλευρά, μὲ πρωτεργάτη τὸν Ἰωνα Δραγούμη, Πρόξενο τότε τῆς Ἑλλάδος στὸ Μοναστῆρι.

Ὀργανώθηκαν ἀνταρτικὰ σώματα μὲν ἐθελοντὰς ἀπὸ τὴν Μακεδονία, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Κρήτη, τὴν Μάνη καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὅποιων ἐτέθησαν ἀγδρεῖοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Αὐτὰ τὰ Σώματα στάθηκαν ἀντιμέτωπα στὶς συμμορίες τῶν Βουλγάρων Κομιτατζήδων καὶ ἀπήλλαξαν τὰ Ἑλληνικὰ Μακεδονικὰ χωριὰ ἀπὸ τὴν ἐπιρροή τους. "Ἐτσι κατορθώθηκε γὰρ σταματήσῃ δὲν ἐκπατρισμὸς καὶ γὰρ ἀνακτήσουν τὸ θάρρος των οἱ "Ἑλληνες τῆς Μακεδονίας καὶ στὴν κρίσιμη στιγμὴ μετὰ τοὺς νικηφόρους Βαλκανικοὺς πολέμους τοῦ 1912 - 1913 ἡ πατρίδα μας εἶχε τὸ δικαίωμα γὰρ διεκδικῆ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονία σὰν μιὰ περιφέρεια που ὅχι μόνον ιστορικὰ ἀνῆκε στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ ποὺ κατὰ τὴν μεγίστην πλειοψηφίαν της κατοικεῖτο ἀπὸ πληθυσμὸν ἀκραιφνῶν Ἑλληνικῶν φρονημάτων.

"Ο ἀγώνας ὅμως αὐτὸς δὲν ἦταν εὔχολος, γιατὶ γινότανε ὅχι ἐπίσημα ἀπὸ τὸ

Έλληνικό Κράτος καὶ μάλιστα σὲ ἐδάφη ποὺ ἦσαν ὑπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι περισσότερο ἔχθροὺς ἔβλεπαν ἥμᾶς καὶ λιγώτερο τοὺς Βουλγάρους.

Στὰ 1904 ἔφευγε ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα δ λεβεντόκορμος νεαρὸς ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ Παῦλος Μελᾶς, γόνος ἀριστοκρατικῆς Ἡπειρωτικῆς οἰκογενείας. Μὲ τὸ ὄνομα Μίκης Ζέζας δργάνωσε τὴν ἀνταρτική του ὅμαδα καὶ πολέμησε τοὺς Βουλγάρους στὴν ἐπικίνδυνη περιοχή. Προδόθηκε ὅμως ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους στὶς τούρκικὲς ἀρχὲς καὶ σὲ μιὰ συμπλοκὴ μὲ τούρκικο ἀπόσπασμα ἐτραυματίσθηκε θανάσιμα κοντὰ στὴ Σιάτιστα.

Λύτα ὅλα ἐγίνοντο γνωστὰ στὴν πατρίδα μας ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα κι ἀπὸ ἐφημερίδες ποὺ κρυφὰ ἔφεργαν ιαζύ τους.

Ἄπορο Μακεδονία
πῶς διατᾶς ὑποιεινή

(δις)

γιὰ νὰ βλέπης τὰ παιδιά σου
μέρα νύχτα στὴ σφαγή.

Τὸ σπαθί μου εἶνε μαῦρο
εἶν' ἀνάγκη νὰ βαφῇ

(δις)

μέσ' τὸ αἷμα τῶν Βουλγάρων
καὶ ξανὰ νὰ δοξασθῇ.

Τὸ ἄλλο τραγούδι γιὰ τὸν ἔθνοικάρτυρα, Παῦλο Μελᾶ.

Σὰν τέτοια ὥρα στὸ βουγὸν
ὁ Παῦλος πληγωμένος
καὶ στὸ νερὸ τοῦ αὐλακιοῦ
ἥτανε ξαπλωμένος.

Ἡ λαϊκὴ μοῦσα τὸν ἀγῶνα αὐτὸν τὸν ἔχαμε τραγοῦδι ποὺ συγκινοῦσε τὶς ψυχὲς τῶν ὑποδούλων.

Θυμᾶμαι σ' αὐτὰ τὰ χρόνια τὴ θειά μου — μιὰ ἀξέχαστη ὑπέροχη γυναίκα — τὴν Ἀριστέα Ν. Τοδούλου, ποὺ τραγουδοῦσε μὲ συγκίνησι τὰ πατριωτικὰ αὐτὰ τραγούδια.

Μπορεῖ νὰ μὴν τὰ θυμᾶμαι πολὺ καλὰ κι ἀσφαλῶς παραλείπω καὶ ἄλλες στροφές. Αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία γιὰ τὸ σημείωμά μου αὐτό. "Αλλοι ποὺ μπορεῖ νὰ τὰ θυμοῦνται καλλίτερα ἢς μὲ συμπληρώσουν.

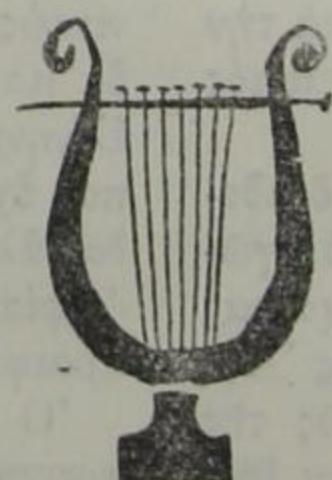
Ἐγὼ μὲ τὰ τραγούδια αὐτὰ ποὺ τὰ μεταφέρω παρακάτω θέλω νὰ παρουσιάσω τὸν ἔθνικὸ παλμὸ ποὺ κυριαρχοῦσε στὸν ὑπόδουλο τότε πληθυσμὸ τῆς πατρίδος μας.

Νά τὸ ἔνα τραγοῦδι τῆς λαϊκῆς μούσας ἀφιερωμένο στὴ Μακεδονία.

Τί νὰ κάμω ἡ καῦτρένη
εἴμαι ἀλυσσόδετη

(δις)

καὶ δὲν εἴμαι ἐλευθέρα
γιὰ νὰ σύρω τὸ σπαθί.

Ἔτη δε τά πατριών

(τοῦ ἀνταποκρίτου μας)

Τὴν 22 - 7 - 65 εἰς τὴν αἱθουσαν τῆς Πνευματικῆς Στέγης Κονίτσης ἐδόθη ὑπὸ τῆς δίδος 'Αλεξάνδρας Κιτσάνου σπουδαστρίας τῆς Σχολῆς 'Αρχιτεκτονικῆς καὶ Καλῶν Τεχνῶν τῆς Ρὸντ "Ισλαντ Σχόλη ὅφ Ντέζιν, διάλεξις μὲ θέμα: «Τὸ πνεῦμα τῆς 'Αρχιτεκτονικῆς εἰς 'Αμερικήν», μετὰ προβολῆς ἔγχρωμων εἰκόνων σχετικῶν πρὸς τὸ θέμα, διοργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς 'Αμερικανικῆς 'Υπηρεσίας Πληροφοριῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Παραρτήματος τῆς 'Εταιρείας 'Ηπειρωτικῶν Μελετῶν Κονίτσης. Τὴν ὁμιλήτριαν ἐπαρουσίασεν εἰς τὸ κοινὸν ὁ Πρόεδρος τοῦ Παραρτήματος Ε.Η.Μ. κ. Κων. Ρούσης φαρμακοποιὸς καὶ τέως Δήμαρχος Κονίτσης.

Τὴν 23.7.65 ἀφίχθησαν ἐνταῦθα καὶ μετέβησαν εἰς Μόλισταν, Πουρνιάν, 'Αγίαν Παρασκευήν, Πύργον, Πυρσόγιαννην, καὶ λοιπὰ χωρία τῆς 'Επαρχίας μας τεταρτοετεῖς φοιτηταὶ τῆς 'Αρχιτεκτονικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης πρὸς μελέτην καὶ φωτογράφησιν διαφόρων μνημείων - κτιρίων λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ συλλογὴν ἱστορικῶν καὶ λαογραφικῶν στοιχείων σχετικῶν μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἔργασίαν τῶν μαστόρων τῆς 'Επαρχίας μας, τὰ ὅποια θὰ χρησιμεύσουν ἐν καιρῷ διὰ τὴν ἔκδοσιν σχετικοῦ βιβλίου ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ 'Αρχιτεκτονικῆς Σχολῆς.

Γενομένων ἐκλογῶν μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Κυνηγετικοῦ Συλλόγου Κονίτσης, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ τέως Προέδρου κ. Δημ. Ζδράβου, ἐξελέγησαν, Πρόεδρος αὐτοῦ ὁ κ. 'Ιωάν. Σίμος, 'Αντιπρόεδρος ὁ κ. Γεωρ. Σκούφιας, Γραμματεὺς ὁ κ. Φώτιος Γουσγούνης, καὶ Ταμίας ὁ κ. Στεφ. Φιλίνδρης.

Τὴν 23.7.65 ἀφίχθη εἰς Κόνιτσαν ἡ Περιφερειακὴ "Εφορος 'Ελληνίδων 'Οδηγῶν 'Ιωανίνων κ. Μαρία Χωραΐτου, πρὸς ἔξετασιν θεμάτων σχετικῶν μὲ τὸν 'Οδηγησμὸν Κονίτσης.

Καὶ ἐν ἀκόμῃ χωρίον τῆς 'Επαρχίας μας ἡ 'Οξειά, ἡλεκτροδοτήθη περὶ τὴν 25.7.65.

Τὴν 26.7.65 ἐξερράγη πυρκαϊὰ εἰς τὴν δασικὴν τοποθεσίαν Τσέρος - Κολοκυθιὰ τῆς Κοινότητος Πηγῆς κατασβεσθεῖσα ἔγκαίρως ὑπὸ τῶν προσδραμόντων χωρικῶν καὶ στρατιωτῶν τοῦ 583 τάγματος μετὰ ὑπαλλήλων τοῦ Δασαρχείου Κονίτσης.

Καὶ ἔτερα πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐπίσης τὴν 26.7.65 εἰς τὸ δάσος 'Αμαράντου παρὰ τὴν θέσιν Μακρύκαμπος, κατεσβέσθη ὑπὸ τῶν περιοίκων καὶ τοῦ σπεύσαντος στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς.

Μὲ ἔξαίρετον κοσμοσυρροὴν καὶ μὲ γλέντια καὶ χοροὺς ἐορτάσθη καὶ ἐφέτος τὸ πανηγύρι τῆς 'Αγίας Παρασκευῆς (Κερασόβου) εἰς τὸ ὅποιο παρευρέθησαν πολλοὶ ξενητεμένοι, καθὼς καὶ οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων κ. ἄ. 'Επίσης μὲ ἐπιτυχίᾳ ἐορτάσθησαν καὶ τὰ πα-

νηγύρια ('Αγίας Παρασκευῆς) εἰς τὰ χωρία Πηγή, Μελισσόπετρα, Πηξαριά, καὶ Γοργοπόταμον. Τὸ πανηγύρι τῆς 'Αγίας Παρασκευῆς κάτω Κονίτσης, ὅχι μόνον δυστυχῶς ἔχει ἀτονίσει ἐντελῶς ἀπὸ ἀρκετῶν ἔτῶν, ἀλλὰ ἐφέτος ἔμεινε διὰ πρώτην φορὰν καὶ ὁ δύμωνυμος ἴστορικὸς Ναὸς ἄνευ λειτουργίας διὰ τὴν ἔλλειψιν ιερέως.

'Ως μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ ἐνταῦθα προϊστάμενος τοῦ Τ.Υ.Δ.Κ. κ. Κων. Φερούκας, ἀποπερατώθη ἡ κατασκευὴ τοῦ ἔξωτερικοῦ ὑδραγωγείου Μελισσόπετρας, τῶν Σχολικῶν ἀποχωρητηρίων 'Αρμάτων, τοῦ ἔσωτερικοῦ ὑδραγωγείου Πουρνιάς, καὶ μιᾶς ὁδογεφύρας καὶ ἐνὸς ὑδρομύλου εἰς Καστανέαν. Συνεχίζεται δὲ ἡ κατασκευὴ τοῦ ἔξωτερικοῦ ὑδραγωγείου Βουρμπιάνης, τοῦ Κοινοτικοῦ Καταστήματος Κλειδωνιάς καὶ τῶν ἀποχωρητηρίων καὶ ἔσωτερικοῦ ὑδραγωγείου 'Αετομηλίτης.

Τὴν 25.7.65 εἰς τὸ χωρίον 'Αγία Παρασκευὴ ἐδόθη μὲ ἐπιτυχίαν ὡραία θεατρικὴ παράστασις, διοργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐκεὶ 'Αρχηγοῦ τοῦ Σπητιοῦ τοῦ Παιδιοῦ δίδος Τζόβα. 'Επαίχθη δὲ τὸ πατριωτικὸν ἔργον ἡ Σκλάβα, καὶ ὁ ἐρασιτεχνικὸς θίασος ἀπετελέσθη ἀπὸ νέους καὶ κυρίως νεανίδας τοῦ χωρίου.

'Αποπερατώθη ἡ διαπλάτυνσις τῆς 'Επαρχιακῆς ὁδοῦ ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὰ χωρία τῆς Λάκκας 'Αώου ἀπὸ τοῦ Ταχυδρομείου μέχρι Λίπτας ἐντὸς τῆς Κονίτσης, καθὼς καὶ τοῦ παρὰ τὸ νεκροταφεῖον καὶ 'Ιερὸν Ναὸν 'Αγίου Νικολάου τμήματος.

Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Δημάρχου μας κ. Ν. Ντεντοπούλου, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Νομαρχίας τοπογραφικὸν συνεργεῖον τὸ ὅποιον προέβη εἰς τὴν ὁριστικὴν ἀποτύπωσιν τῶν περιοχῶν 'Αμυγδαλίες Ρούβαλη καὶ Γραβίτσια αἱ ὅποιαι μετὰ τὴν σύνταξιν τῶν σχετικῶν σχεδιαγραμμάτων θὰ ἐνταχθοῦν συντόμως ἵς τὸ σχέδιον πόλως, καὶ θὰ δύνανται νὰ ἀνγράθωσιν οἰκοδομαὶ ἐπ' αὐτῶν.

Μὲ ἔξαιρτικὴ κοσμοσυρροὴ ἐορτάσθησαν τὰ πανηγύρια τῆς Μταμορφώσως ἵς τὰ χωρία 'Ελεύθερο καὶ Κλειδωνιά, καθὼς καὶ τὸ τοῦ 'Αγίου Νακάνωρος στὶς 7 Αὔγουστου.

Τὴν 7.8.65 ἀφίχθησαν εἰς Κόνιτσαν τρία λεωφορεῖα μὲ ἐκδρομεῖς τῆς 'Εθνικῆς 'Εστίας 'Αθηνῶν, οἱ ὅποιοι κατέθεσαν καὶ στέφανον ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς Βασιλίσσης Μητρὸς Φρειδερίκης.

Τὴν 8.8.65 τρία μέλη τῆς 'Ορειβατικῆς 'Ομάδος Κονίτσης οἱ Α. Εύθυμίου, Ν. Κουκέσης καὶ 'Αν. Καλτσούνης ἀνῆλθον εἰς Δρακολίμνην καὶ Πλόσκον Γκαμῆλας, κατελθόντες ἀκολούθως ἀπὸ δύσβατα ζωνάρια εἰς τοὺς Χαλιάδες τοῦ 'Απάνω Πλάτωνα.

"Εληξεν ἡ πρώτη κατασκηνωτικὴ περίοδος εἰς τὰς παιδικὰς Κατασκηνώσεις Κονίτσης -

Πεκλαρίου και ἀπὸ 9.8.65 ἥρχισεν ἡ δευτέρα περιλαμβάνουσα 160 παιδιὰ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνακαινήσεως τοῦ Κ. Ψ.Ο. ἐδόθη τὴν 10.8.65 ὑπὸ τοῦ 583 τάγματος ἔορτὴ εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν πολλοὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν και ἄλλοι Κονίτιώται.

Κατόπιν διαταγῆς τοῦ Κεντρικοῦ Π.Ι.Κ.Π. Α. ἀνετέθησαν καθήκοντα ἀντιπροέδρου (Προέδρου ὄντος τοῦ κ. Κων. Ρούση) τοῦ ἐνταῦθα Παραρτήματος εἰς τὸν κ. Ἀχιλλέαν Κολιόν.

Παραδώσας τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀναγνωστοπουλείου Σχολῆς εἰς τὸν κ. Νικ. Τζόραν, ἀνεχώρησεν διὰ Ἰωάννινα (Διεύθυνσιν Γεωργίας) ὁ κ. Δημήτριος Παπαδόπουλος, διατελέσας Διευθυντὴς τῆς ἀνωτέρω Γεωργικῆς Σχολῆς ἐπὶ ὀλόκληρον περίπου δεκαπενταείαν. Τὴν δὲ θέσιν τοῦ κ. Τζόρα κατέλαβεν ὁ κ. Μάτζιος.

Ἄρκτοι ἐμφανισθεῖσαι εἰς Ἀγίαν Παρασκευὴν ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ποιμνίων τοῦ Ἰάν. Ζήκα και τῶν οἰκοσίτων τῆς Κοινότητος κατασπαράξασαι ἀρκετὰ αἴγοπρόβατα.

Τὴν 11.8.65 ἀφίχθη και ἀνέλαβεν τὰ καθήκοντά του ὁ νέος Ἐπαρχος Κονίτσης κ. Ἀπόστολος Ρεμπάτης.

Συνελήφθη ὁ νεαρὸς Κ.Κ. ἐκ κάτω Κονίτσης (περιορισμένης πνευματικῆς ἴκανότητος) διότι διέρηξε τὸ ἔξωκλήσιον τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου ἄνω Κονίτσης και ἀφήρεσεν ἐκ τοῦ κυτίου περὶ τὰς 200 δραχμάς.

Τὴν 12.8.65 ἔθερράγη πυρκαϊὰ πλησίον τῆς ἐν ἄνω Κονίτσῃ οἰκίας τοῦ συν)χου δημοδιδασκάλου κ. Νικ. Κρυστάλλη, ἡ ὅπεια κατεσβέσθη ἐγκαίρως ἄνεῳ ζημιῷ ὑπὸ τῶν προσδραμόντων περιοίκων και κυρίως ὑπὸ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου Δ. Ντούτση, Σπυρίδωνος Ι. Ζώη, και Θωμᾶ Π. Κουφάλα.

Μὲ ;Ξαιρετικὴ ἐπιτυχία ἐορτάσθηκε τὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας στὰ χωριὰ τῆς Λάκκας τοῦ Ἀώου, Δίστρατο, Ἀρματα, Πάδες, και Παλαιοσέλι, ἐπίσης και στὴν Πουρνιά, Φούρκα, Γοργοπόταμο, Πυρσόγιανη και Πύργον.

Εἰς τὴν Μολυβδοσκέπαστη ὅπου ἐπῆγαν πολλοὶ προσκυνηταὶ - πανηγυρισταὶ δὲν ὑπῆρχον λαϊκὰ ὅργανα, καθὼς και τὶς Ἀετόπετραν. Εἰς τὴν Παναγία τῆς ἄνω Κονίτσης οἱ πανηγυρισταὶ προσῆλθαν ἀθρόοι, ἀλλὰ διελύθησαν ἐνωρὶς λόγω τῆς ἐλλείψεως κλαρίνου. Ἐν τούτοις ὅμως ἀρκετὲς παρέες παρέμειναν ὡς τὸ βράδυ και ἔχόρευσαν μὲ τὸ ὑπέροχο βιολὶ τοῦ γέρο - Λάζου Τσιούτα και τὴν κιθάρα τοῦ Κλέαρχου, και κατόπιν συνέχισαν τὸ γλέντι τῶν στὰ Πλατάνια ὡς ἀργὰ μετὰ τὰ μεσάνυχτα.

Τὴν 17.8.65 ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀποφοιτήσεως 11 μαθητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἀρρένων Κονίτσης, ἐδόθη εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν τοῦ ἰδρύματος μικρὰ ἔορτὴ εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν, ὁ Πρόεδρος τῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Χριστόφορος, ὁ Ἐπαρχος κ. Ἀπόστολος Ρεμπάτης, ὁ Δήμαρχος κ. Ν. Ντυτόπουλος ὁ πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμα-

δρίτης πατὴρ Ἱερόθεος Πετρίδης, ὁ Δασάρχης κ. Ἡ. Κολοδίνος, ὁ προϊστάμενος τῆς Τ.Υ.Δ. Κ. κ. Κ. Φερούκας, ὁ οἰκον. Ἐφορος κ. Σ. Στεργίου κ. ἄ.

ΑΦΙΞΕΙΣ - ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Ἀφίχθησαν και ἐπανέκαμψαν ἐξ Ἀθηνῶν και ἀλλαχοῦ οἱ πλεῖστοι οἰκογενειακῶς) οἱ συμπατριώται κ.κ. Κων.)νος Παπαδημούλης, Κλεάνθης Πατέρας, αἰδεσ. Πρωτοπρεσβύτερος Δημ. Μάνθος, Λάκης Παπαθεμιστοκλέους, Εύθύμιος Γκάσιος, Ἀπόστολος Τζομάκας, Ἰωάννης Λυμπερόπουλος, Γεώργιος Δόβας, Θωμᾶς Ζώης, Τάκης Παπαδημούλης, Παῦλος Λώλος, Παῦλος Πορδάς, Ἀπόστ. Ζδράνδος, Κων.)νος Χουλιαράς, ἡ δὶς Νόη Κωλέτση, Ναπ. Μπάρκης Βασιλ. Βαρδάκα, Ἀννα και Χρήστος Ζαφειρόπουλος, Σόλων και Παῦλος Χουλιαράς.

Ἐπίσης ἀφίχθησαν, ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Γοργοπόταμον ὁ κ. Ἀνδρέας Γερασιμίδης, ἐκ Θράκης διὰ Παλαιοσέλιον ὁ κ. Ἰωαν. Κατσικόπουλος, ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Πάδες ὁ ἀρχιατρος κ. Νικ. Γιάκας, ἐκ Δ. Γερμανίας ὁ κ. Σωκρ. Φ. Μάνθος, ἐκ Θεσσαλονίκης διὰ Βούρμπιανην ὁ τελειόφοιτος Νομικῆς κ. Κων. Κυπαρίσσης ἐκ Κερκύρας ὁ τέως Γυμνασιάρχης Κονίτσης 1946—49 κ. Δημήτριος Καλονάς, ἐκ Ν. Υόρκης Η.Π.Α. ὁ κ. Βασ. Οίκονομίδης μετὰ τῆς κας του Σοφίας και ἀδελφῆς του Ἀλεξάνδρας.

Ἀνεχώρησαν δι' Ἀθήνας ὁ κ. Βασίλειος Μουρελάτος, δι' Αύστραλίαν ὁ Ζαχαροπλάστης κ. Χαράλ. Μπουζούλας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ο κ. Γεώργιος Παπακώστας ἐγένετο πατὴρ ἄρρενος τέκνου, δπμοίως και οἱ κ.κ. Διονύσιος Εύαγγέλου και Δημήτριος Κοτσίκος· ἡ δὲ σύζυγος τοῦ μονίμου Λοχίου κ. Δημ. Λαμπρούση τὸ γένος Λ. Ζδράνου ἔτεκε θῆλυ.

Τὴν 8.8.65 ἐνώπιον πολλῶν και ἐκλεκτῶν προσκεκλημένων ἐγένετο ἡ βάπτιση τοῦ μικροῦ υἱοῦ τοῦ κ. Ἰωάννου Λυμπεροπούλου δικηγόρου Ν. Δ. Ἀνάδοχοι ἦσαν ὁ ἀδελφός του κ. Νικήτας μετὰ τῆς κυρίας του και ἔχαρισαν εἰς τὸν νεοφώτιστον τὸ ὄνομα τοῦ παποῦ του Γεώργιος. Τὴν δὲ 15.8.65 ὁ κ. Ἰωάννης Ε. Λιόγκας ἐκ Μολίστης ἐγένετο ἀνάδοχος τῆς κορούλας τοῦ κ. Νικολάου Μ. Σιώρου χαρίσας εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα Εἰρήνη.

Τὴν 25.7.65 ἐτελέσθησαν εἰς Ἰωάννινα οἱ γάμοι τοῦ κ. Εύαγγέλου Δ. Εύαγγέλου Δημοδιδασκάλου ἐκ Κονίτσης μετὰ τῆς δίδος Λαμπρινῆς Γιαννακοπούλου. Ἐπίσης τὴν 12.8.65 ἐτελέσθησαν εἰς Ἀγ. Κωνσταντίνον Καλλιθέας —Γορίτσης οἱ γάμοι τοῦ ἄρτι ἀφιχθέντος ἐκ Δ. Γερμανίας κ. Ἰωάννου Κ. Μήσιου μετὰ τῆς δίδος Ἀριστέας Ν. Τζάλλας ἐξ ἄνω Κονίτσης. Τὴν 15.8.65 ἐτελέσθησαν εἰς Ἰωάννινα οἱ γάμοι τοῦ ἐξ Ἀμαράντου δημοδιδασκάλου κ. Παναγιώτου Γ. Φραμπίτη, μετὰ τῆς δίδος Θεοδώρας Φραμπίτη, και εἰς Πουρνιάν, οἱ γάμοι τοῦ κ. Χρηστάκη Ἀθανασίου μετὰ τῆς δίδος Χρυσάνθης Διακοπούλου.

